

Kristiityhteisö

Mikaeli 2022

Valon nosteessa
100 VUOTTA
1922-2022

SISÄLLYS

Kansi

Kuva: saksankielisen Kristiyhteisö-lehden 6/2022 kansikuva

Matkalla Mikaelin juhlaan

Kristiyhteisö 100 vuotta - uskonnollisen uudistumisen liike

Kirkon tueksi taiteella

Kohtaamisia Gotlannissa

Onko mahdollista selviytyä ilman kriisejä?

Kristiyhteisön perustaminen Sveitsissä ja Suomessa

Pohjaan asti

Urkujen korjaajat Tampereella

Kuoleman arvokkuus

När mamma for till himlen

”Hyvä leiriperhe”

Rahasta puhuminen Kristiyhteisössä

Lehtemme maailmalla

Suomen Kristiyhteisön syyskokous Helsingissä

Osoitetiedot

Sivu 1

Sivu 3

Sivu 4

Sivu 12

Sivu 13

Sivu 14

Sivu 16

Sivu 24

Sivu 25

Sivu 26

Sivu 27

Sivu 28

Sivu 29

Sivu 30

Sivu 30

Sivu 31

Bretagne. Kuva Lars Karlsson

MATKALLA MIKAELIN JUHLAAN

Fritjof Winkelmann, Helsinki

Sen jälkeen Herra valitsi seitsemänkymmentä muuta ja lähetti heidät kaksittain hänen kasvojensa edellä jokaiseen kaupunkiin ja paikkaan, jonne hän itse aikoi mennä. Ja hän sanoi heille: ”Eloa on paljon, mutta työmiehiä vähän. Rukoilkaa siis elon Herraa, että hän lähettäisi työmiehiä elonkorjuuseensa. Kun tulette jonhonkin taloon, niin sanokaa ensiksi: ’Rauha tälle talolle!’ (Luuk 10, 1-5).

Kansikuvan on luonut taiteilija Ute Jörg-Labonde. Hän kertoo:

”Lämmitin vedellä ja minttukiteillä täytetyn tuoksuastian, jolloin kiteet sulivat. Hieno mintun tuoksu alkoi levittäytyä huoneeseen. Seuraavana päivänä häkellyin: pintaan oli syntynyt hento seitti, joka jäljitteli kasvin muotoja, aivan kuin minttu olisi palannut alkutilaansa – ollakseen jälleen tuoksuva, vihreä lehti taivaan alla.”

Näin alkoi taiteilijan tutkimusmatka valon ja materian maailmaan.

Seitsemänkymmentä lähetettiin tuomaan rauhaa taloihin ja vahvistamaan heikkoja kaupungeissa ja julistamaan, että taivasten valtakunta on lähellä. Evankeliumi ei kerro, ketkä olivat ne seitsemänkymmentä lähetettyä. Ne seitsemänkymmentä eivät menneet yksin, vaan Herra oli heidän kanssaan. He kulkivat hänen kasvojensa edellä.

Arkkienkeli Mikael kantaa Jumalan kasvoja, kuten hänen nimensä sanoo, mikä tarkoittaa: Joka on kuin Jumala? Voiko tämän päivän ihmissielu tuntea, että arkkienkeli Mikaelin joukot lähetettiin tuomaan rauhaa ihmissieluihin?

Ihmisen vihkitoituksen ehtoollisessa Kristus puhuu ihmisille: ”Rauhaisa on

suhteeni maailmaan. Tämä rauha maailmaan voi olla myös kanssanne, koska minä annan sen teille.”

Jokaisen antamisen mukana tulee myös vastaanottaminen. Ihmisen on tehtävä jotain, jotta rauha säilyy hänen sisällään. Tämä vastaanottaminen on usein ihmisille pitkä prosessi ja vaatii paljon sisäistä työtä ja esteiden ylittämistä.

Sato on kypsä nyt kun ihminen voi ottaa vastaan Jumalan rauhan. Mutta ihmisen on itse autettava keräämään satoa. Se on ihmisten yhteisön työtä keskenään ja yhdessä arkkienkeli Mikaelin joukkojen kanssa.

KRISTIYHTEISÖ 100 VUOTTA - USKONNOLLISEN UUDISTUMISEN LIIKE

Emil Bock

Rittelmeyerin esitelmä Berliinissä

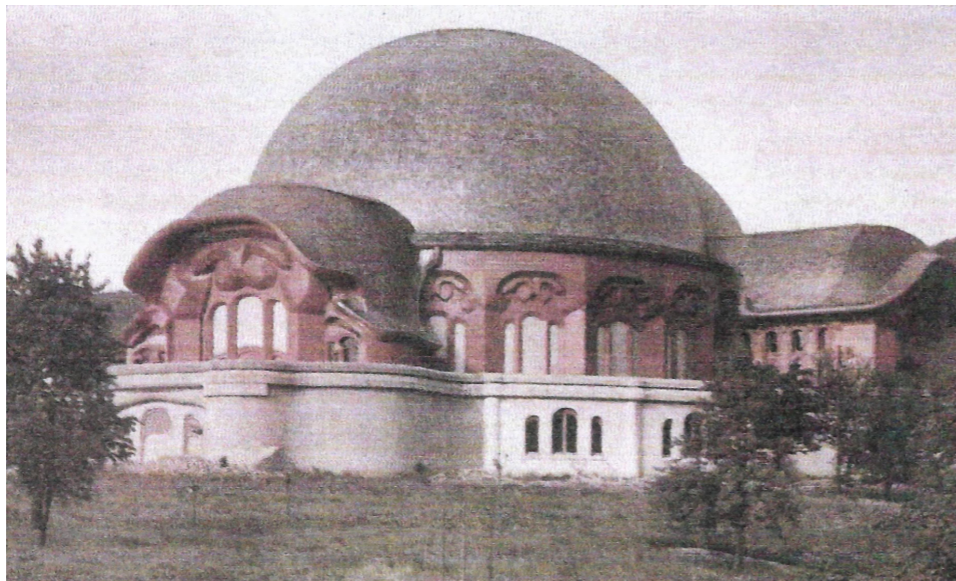
Varhaisen sunnuntaiaamun heleydessä astelin elokuussa 1916 Tegelistä Berliiniin. Kaksi vuotta oli sota ja pauhannut. Pahanpuoleisesta haavoittumisestani toivuttuani toimin tulkin tehtävissä. Aamulla kello viideltä minut oli yllättäen noudettu erääseen Tegelin suurista tehtaista. Ranskalaiset sotavangit olivat siellä ryhtyneet sabotoimaan tuotantoa. Kuulustelu oli kuitenkin pian toimitettu ja paluumatkan melko pitkää taivalta astellessani mietin päiväni parhaita käyttömahdollisuutta. Syventyessäni juuri juhlaan sydäntäni luonnon ja traagisen ajantapahtuman ristiriitaiseen tunnelmaan saavuin kaupungin keskustaan. Gendarmen-aukiolla (Gendarmenplatz) huomasin Neue Kircheen (Uusi kirkko) virtaavan hämmästyttävän paljon ihmisiä. Tunnistin joukosta useita yliopiston professoreita. Näytti siltä, kuin kaikista ilmansuunnista tullen ja täällä sitten yhtyen olisi kokoon-tumassa henkisen Berliinin parhaimmisto.

Jännittynein odotuksin astuin minäkin sisään, josta en aivan varauksella. En osannut silloin aavistaa, että se minkä olin kuuleva, avaisi näkymän uuteen maailmaan, jota hämmästellin tarkastelin. Näkymät olivat minulle yhtä aikaa outoja ja kuitenkin jossain olemukseni kerrostumissa tuttuja. En milloinkaan ollut kuulut sillä tavalla saarnattavan! Etelä-saksalainen puheensointi soi aidon sydämellisenä. Mutta vielä merkillisempää oli kokea samanaikaisesti laajapohjaisen tiedon elämän selkeä kirkkaus. Usko ja tieto olivat tässä yksi kokonaisuus. Taustalla olevat maailmankatsomukselliset tekijät tiivistyivät eräissä kohdissa selvästi hahmotetuiksi lauseiksi Kristuksesta ja henkisestä maailmasta. Saarna ei nimittäin lähtenyt mistään tekstin yksityisestä kohdasta, vaan piti ohjenuoranaan pikemminkin koko Johanneksen evankeliumia sinänsä.

Kirkosta ulos mentäessä sain tietää kohtalon johtaneen minut tri Friedrich Rittelmeyerin virkaanastujaisesityksensä kuulemaan. Hän oli juuri muuttamassa toimintakenttäänsä Nürnbergistä Berliiniin.

Mitä oli esitelmän taustalla?

Merkillisin tulevaisuuden aavistuksin heräsi minussa kysymys, olisikohan sittenkin olemassa mahdollisuuksia sellaiseen uskonnolliseen julistukseen ja toimintaan, joka rehellisellä tavalla täyttäisi aikamme mitat ja samalla olisi kriisiä voimakkaasti parantava? Syntyperäni työläispiireistä ja realilukion etupäässä matemaattis-luonnontieteellinen ja kielipitoinen koulunkäyntini oli tuonut pikemminkin kaiken muun kuin teologian opinnot sydämeni piiriin. Tosin jo kouluaikana olin ystäväystynyt monen klassisen lyseon oppilaan kanssa. Heillehän papiksi tuleminen oli ikään kuin itsestään selvyyttä, eikä siis hyväntahtoisia houkutteluja puuttunut, joilla tahdottiin saada minut alalle mukaan. Mutta kuta pitemmälle aika vierii, sitä enemmän minusta tuntui maailman luonnottomimmalta asialta

Ensimmäinen Goetheanum. Kuvassa äärimmäisenä oikealla eteläsiipi, jonka ylimmässä kerroksessa sijaitti Valkoinen sali.

pukea ylleni protestanttisen papin talari. Mitään määrättyä ammattia ei mielessäni ollut. Olin kuitenkin jo varhain varautunut ajatukseen, että ansaitsisin yliopisto-opintoni kulut tunteja antamalla. Toivoin löytäväni jossain aikakauden hengenelämässä paikan, josta käsin olisi hyvää vauhtia ulkonaistuvassa maailmassa mahdollisuus vaikuttaa sisäisten arvojen puolesta. Mielekseni väikkyi epämääräisesti eräänlainen kokonaisuuden puuttuva kulttuurin uudistus.

Pian tutustuinkin henkilökohtaisesti Rittelmeyeriin. Hän monesti kertoi itsekin, että 21-vuotiaan, kenttäharmarsiin pukeutuneen ylioppilaan kohtaaminen avasi näkymän hänen omaan tulevaisuuteensa. Uusi polvi astui esiin. Sen kanssa hän saattoi alkaa uuden toiminnan. Vainusin, että Rittelmeyerin takana täytyi olla vielä jotain muuta tai joku muu. Jännityksellä odotin

hetkeä, jolloin keskinäisissä keskusteluissamme tuo arvoitus voisi ratketa. Kerran sitten Rittelmeyer alkoi puhua Rudolf Steinerista, kuvaten hänet suurimmaksi jumalanlähettämäksi aikalaiseksi. Alussa tuo ei minulle sanonut niin paljon, että olisin huomannut selvästi suhteen. Olin keskellä kysymysten tulvaa.

Mutta hätkähdin suorastaan, kun mieleeni juolahti, että olin kohdannut ennenkin Rudolf Steinerin nimen, vieläpä erittäin merkillisissä olosuhteissa. Olin nimittäin noin vuotta aikaisemmin joutunut erään Schlessian rautatieaseman silloisella postintarkastusasemalla tarkkailemaan Sveitsiin suuntautuvia postilähetyksiä. Berliinistä kulki niihin aikoihin paljon kirjalähetyksiä Dornachiin, jossa Goetheanum oli rakenteilla. Näiden Philosophisch-Anthroposophischer Verlagin lähettämien lukemattomien kirjojen tekijäksi huomasin aina saman miehen, nimittäin Rudolf Steinerin. Itsestään selvästi ei tehtäväni puolesta ollut minkäänlaista syytä näiden kirjojen perinpohjaisempaan tarkastukseen. Tämän, enemmän kuin tuotteliaan kirjailijan teosten loppumaton määrä herätti kuitenkin kiinnostukseni. Teosten nimetkin koskivat kysymyksiä, jotka missään tapauksessa eivät kuuluneet elämän pintakerroksiin. Niinpä lainasin niitä usein yöksi asuntooni ja luin niitä myöhään. Niistä henki vastaani jotakin, joka sai minut tuntemaan uusien näkymien voivan avautua minulle, joskin minun samalla oli sanottava, ettei niihin vielä ollut aivan oikea hetki.

Kun Rittelmeyerin huulilta nyt tuli vastaan uudestaan Rudolf Steinerin nimi, sukeltautuivat silloiset mielteeni jälleen pinnalle. Mutta miten voin yhdistää Neue Kirchen saarnojen lämpimän sydämen kielen noiden kirjojen melkein enemmän kuin järkipäiseen filosofiseen tiedon ilmaukseen? Kunniokas luottamukseni Rittelmeyerin vahvistui entisestäänkin, kun tein itselleni selväksi, että hän, joka toki omalla tahollaan oli jo aikoja sitten tosi opettaja, tunsu itsensä niin toisenlaisen neron oppilaaksi.

Johanneksen evankeliumi – tie

Minun oli löydettävä – ja niinhän perimmältään on jokaisen laita – oma tieni Rudolf Steinerin avaamiin tiedonnäkyymiin. Rittelmeyer koetti uskonnollisella kielenkäytöllä siloittaa tietäni määrättyihin antroposofian perustotuuksiin. Vain vaivoin kykenin häntä ymmärtämään. Omalla kohdallani ei ollut kysymys erillisistä uskonnollisista ongelmista. Joko maailmankatsomuksellinen tanner avautuisi kokonaisuudessaan kristinuskolle elämälle tai kaikki olisi ihan turhaa. Mutta sittemmin syntyikin tuo maailmankatsomuksellinen kokonaiskuva aivan arvaamattoman selkeänä. Tämä kokemus tuli osakseni keväällä ja kesällä 1917 saadessani itsekin kuunnella Rudolf Steineria. Tri Rittelmeyer käytti nimittäin hyväksi Steinerin hänelle antamaa lupausta saada tuoda mukanaan vieraita sisäpiirissä pidettäviin esitelmiin. Hän tahtoi mukaan myös Eberhard Kurraksen, johon oli Nürnbergistä käsin ollut kirjeysteydessä. Molemmat olimme pukeutuneina kenttäharmarsiin astuessamme Gaisburgstrassen

varrella sijaitseviin Antroposofisen seurun huonetiloihin. Koolla oli noin 100–150 jäsentä. Mikään Rudolf Steinerin esiin tuomista asioista ei nyt ollut minulle vaikeata saati outoa. Lukko toisensa jälkeen aukesi ajattelussani ja sielussani. Miten vapautuneesti saatoinkaan hengittää Rudolf Steinerin kuvatessa tässä ensimmäisessä kuulemassani esitelmässä ajattelun tosi olemusta!

Silloin pidetyn esitelmän otsikkona oli ”Materiaalismin karma”. Elettiiin juuri uskonpuhdistuksen juhlaa. Rittelmeyer piti suuret esitelmänsä, jotka on koottu pieneksi kirjaksi ”Luther keskuudessamme”. Mitenkään usein niihin aikoihin meidän nuorten mielessä syntyikään ajatus uuden reformin välttämättömyydestä ajan sekavassa tilanteessa. Meidän kerralamme myös Rittelmeyer tähyteli kristillisen historian uuden vaiheen tulemistä. Lutherin sisintä olemusta ja elämän kohtaloa valaisevat Steinerin esitelmät koimme sitten kohokohtana. Avavimme pian antroposofiasta ilmoille tulevat kulttuurin uudistusvirikkeet.

Eräänä näistä jäsenilloista en voinut lähteä pois kirjapöydän ääreltä. Sille oli pinottuna vieläkin suurempi määrä kirjoja, kuin pari vuotta aikaisemmin sensorina toimiessani olin tavannut. Merkittäviä sisäistä vietytymystä noudattaen soin itselleni Hampurissa pidetyn esitelmäsarjan ”Johanneksen evankeliumi”, mihin rahanin nipin napin riittivät En koskaan ole lukenut toista kirjaa niin palavin sydämin kuin juuri tämän. Kerralla löysin sillan Rudolf Steinerin ja Rittelmeyerin esitelmien välillä. Kullanhoidossa lämpöisessä valossa ilmestyi eteeni siinä samassa uskonnollisen elämän ja tiedon alue. Tästä hetkestä alkaen ei minussa ollut enää minkäänlaista epäilyä tulevan toimintani sisällöstä. Vasta ajan myötä opin sitten luomaan katseeni yli koko Rudolf Steinerin silloin esiin tuoman kosmisen ja inhimillisen Kristus-tietämyksen ja kristillisen kosmos- ja ihmistiedon valtavan määrän ja laajan pohjan.

Jäsenten keskuudessa pidettyjen esitelmätilaisuuksien jälkeen syntyneissä keskusteluilloissa Steiner viipyi mielellään. Piiri oli silloin vielä sen kokoinen, että se oli mahdollista. Useimmiten hän silloin istahti Rittelmeyerin viereen ja pian oli keskustelu täydessä käynnissä. Se kosketteli esitelmän sisältöä ja kulkeutui myös päivän polttaviin kysymyksiin. Myös Kurras ja minä saimme kuulua siihen pieneen ryhmään, joka sai olla mukana. Suurta huolta ihmiskuntaa kohtaan ilmaisevat sanat ja maailman suuruuksina pidettyjen henkilöiden säälimättömät luonnehdinnat painuivat syvästi mieleemme. Näihin aikoihin saimme tilaisuuden ensimmäisiin keskusteluihimme Rudolf Steinerin kanssa. Saimme häneltä hyviä neuvoja opiskeluamme varten sekä opastusta sisimmissä pyrkimyksissämme.

Nuoret suunnittelevat uutta reformaatiota

Vuodesta 1917 alkaen saattoi Rudolf Steinerin kokea enää vain suuren taistelun eturintamassa olevana. Sodan puhkeamiseen asti hän oli käyttänyt ulkoisten maailman tapahtumien väliaikaista tyventä tuodakseen esille Kristuksen olemuksen mukaisen ”teosofian” eli laajan viisauden tiedon yliaistisesta todellisuudesta.

Keskellä voittoisaa luonnontieteen aikakautta syntyi kaikessa hiljaisuudessa täydellä luomisvoimalla nykyaikainen hengentiede sanan koko merkityksessä. Koko myyttis-uskonnollinen ihmiskunnan menneisyys kaikkine dokumentteineen sai valaistuksensa. Samalla saatiin viitteitä henkisillä alueilla paraikaa menossa olevista ennenkuulumattomista tapahtumista, sellaisista, jotka koskivat Kristuksen tulemusta ja vähitellen eetterialueilla tajuttavaksi tulevaa ilmestymistä. Sodan syytymisen lopetti hiljaisuudessa tapahtuneen luomiskauden. Selväpiirteisen päättävästi Rudolf Steiner suoritti kääntymisen sisästä ulospäin, esoteerisestä eksoteeriseen. Tämän tosiasian huomasi hyvin selvästi, kun sota vuonna 1917 Venäjän vallankumouksen ja Amerikan mukaantulon jälkeen oli joutunut koko ihmiskunnankin näkökulmasta traagiseen vaiheeseen. Mutta myös Rudolf Steinerin elämäntyössä oli saavutettu taitekohta, jossa teosofinen muuntaminen kokonaan antroposofiaksi, hengentieteen muuntaminen uudistetuksi luonnontieteeksi oli käynyt mahdolliseksi. Nyt oli kysymyksessä antroposofian käytännöllinen toteuttaminen ja hedelmälliseksi tekeminen kaikilla ulkoisen elämän alueilla. Vasta juuri Antroposofisen Seuran jäseniksi tulleina saimme me nuoret astua mukaan kulttuuritaistelun areenalle. Rudolf Steiner astui esiin ”Yhteiskunnallisen elämän kolmijäsennyksen” uusin virikkein. Vähiten tämä ei tapahtunut Keski-Euroopan alkuperäisen tehtävän vuoksi eli osoittamalla tie ihmiskunnalle hengestä käsin ammennetuin ja maan piirissä toteutuskelpoisin ajatuksin. Meistä tuli niiden uupumattomien ja uhrintäyteisten ponnistusten todistajia, joilla Rudolf Steiner koki herättää Keski-Euroopan johtavat piirit valppauteen ja ajattelun rohkeuteen. Sitten hän rauhanneuvottelujen jälkeen otti osakseen ne

Kirjon tueksi taiteella, Eija Dodds. Kuva Ari Harmanen

yli-inhimilliset ponnistukset, jotka kolmijäsennyksen liike toi mukanaan. Niistä huolimatta ei liike kyennyt silloin vielä saamaan toteutukselleen sijaa käytännön kentällä. Mutta kaikkensa antamisesta kehkeytyi esiin esimerkiksi Stuttgartin Waldorf-koulun myötä uusi kasvatuksen liike. Pian oli myös luonnontieteellisellä ja monilla muilla osa-alueilla täysin uusien tietojen ja toiminnan mahdollisuuksien suomat ja innoittamat uudet alut. Itse kirjoitaduun marraskuun vallankumouksen 1918 jälkeisenä päivänä teologiseen tiedekuntaan. Yhdessä eräiden opiskelutovereitteni kanssa tuudittaduun siihen toivoon, että nyt kun evankeliset kirkot ovat saaneet tilaisuuden todella vapaan hengenelämän muodostamiseen, ne voisivat ryhtyä rohkeisiin uudistuksiin alkaen kirkon ja valtion eron toteutuksella ja avata siten tien uusille uskonnollisen toiminnan

mahdollisuuksille. Meillä oli siihen aikaan hyvät mahdollisuudet järjestää tilaisuuksia, joissa Rittelmeyer usein sitten puhui pienille ja suuremmille ylioppilasryhmille. Pian meille kuitenkin kävi selväksi, että kirkoissa kaikki tulisi juuttumaan vanhaan. Me, jotka yhdessä Rittelmeyerin kanssa näimme selvästi uuden, antroposofian hedelmöittävän kristikunnan aikakauden olevan alkamassa, paneuduimme sitäkin elävämmin tähyilemään mahdollisuuksia uuden reformaation alkamiseksi.

Rudolf Steiner antaa neuvoja

Toisistaan riippumatta eri ryhmät ja yksityiset henkilöt noihin aikoihin lähestyivät Rudolf Steineria kysymyksillä, jotka koskivat mahdollisuuksia uskonnollisen elämän uudistamiseen. Mutta paljon enemmän kuin protestanttisten pappien muodostaman ryhmän suunnitelmat tuli kohtaloa muodostavaksi kahden nuoren ihmisen keskustelu Rudolf Steinerin kanssa

vuonna 1920. Saksalainen ylioppilas (J.W. Klein), joka sodassa oli toiminut upseerina ja jota kovasti ahdisti Euroopan kohtalonkehityksen kulku, kysyi helmikuussa, eikö kristinuskossa tähän asti Pietariin ja Paavaliin tukeutuvan kirkon oikeana jatkona voitaisi nyt toteuttaa apostoli Johannekseen tukeutuvaa kristinuskkoa? Steinerin vastaus oli, että hänen tehtävänsä oli hengentieteen tuominen, eikä hän siksi voinut esiintyä minään uskonnon perustajana. ”Mutta jos te – yhdessä kolmenkymmenen – neljänkymmenen samanmielisen kanssa – toteutate tarkoittamanne, niin se merkitsisi ihmiskunnalle jotakin hyvin suurta.”

Kaksi kuukautta myöhemmin, juuri Rudolf Steinerin pitäessä ensimmäistä lääkärikurssia, samantapaisen kysymyksen hänelle asettanut sveitsiläinen ylioppilastyttö (G. Spörri) sai vastaukseksi: ”Olisi hyvinkin

mahdollista saavuttaa jotain jopa kirkon puitteissa, jos vain vähänkin suurempi nuorten teologien piiri valtaisi saarnatuolit”. Rudolf Steinerin auttamisen halu oli elävää osallistumista. Niinpä puhuttiin heti nuorten teologien mahdollisuuksista saada kurssi häneltä, jolloin Steiner lausautti: ”Sellaisella kurssilla voisi puhua vieläkin intiimimmin kuin nyt lääkäreiden kanssa on mahdollista puhua”. Tässä keskustelussa Steiner kehotti ottamaan yhteyttä ensin mainittuun kysyjään. Mutta vaikka hän selvästi antoi ymmärtää, että hän odotti tarkomasta toimintaa, nämä molemmat ajattelivat tehtävän valtavuuden kokiessaan myöhemmin toimenpiteisiin. Vasta seuraavan vuoden pääsiäisenä he tapasivat toisensa ja päätös käytännöllisistä toimista pääsi syntymään.

Kun sveitsitär sen jälkeen ilmestyi jatkamaan Berliinin opintojaan, hän kertoi meille näistä keskusteluista ja sytytti intomme siinä määrin, ettemme olisi halunneet enää ainoankaan päivän kuluvan käyttämättä sitä asian hyväksi. Marburgissa, Tübingenissä ja Berliinissä oli nuorten ihmisten ryhmiä, jotka jo pitemmän ajan olivat palaneet tälle nyt puhkeamaan käyvälle asialle. Helluntain aikoihin lähetettiin Rudolf Steinerille 20 innostuneen nuoren allekirjoittama pyyntö kurssista, jolla voitaisiin saada neuvontaa ja opetusta. Rudolf Steiner suostui pyyntöömme hyvin auliina auttamaan. Oli aivan kuin nyt vihdoinkin olisi tullut hänen jo pitkään odottamansa kouriintuntuvuus asiastamme. Hän kutsui meidät kurssille, jonka alkaminen oli jo kahden viikon päässä.

Vinhasti venettämme eteenpäin painava tuuli tarttui nyt purjeisiimme. Rudolf Steinerin sanoman ja asenteen saatoimme ymmärtää vain yhdellä tavalla. Aikaa oli paljon hukattu. Se oli voitettava takaisin. Alkaminen olisi muuten pian liian myöhäistä. Meistä nuorista oli merkittävää saada omassa keskuudessamme kokea yhteisen toimintamme varsinainen alku, eikä tuo liene objektiivisessakaan kohtalonkulussa vallan merkityksetön seikka. Niistä 18:sta, joiden kanssa Rudolf Steiner kesäkuussa kokoontui, oli yksi 30 ja kaikki muut 19 ja 27 vuoden ikäisiä. Puolet oli alle 23-vuotiaita. Vasta tämän ensimmäisen kurssin jälkeen, kun seuraavalle kurssille oli runsaan kahden kuukauden aikana tavoitettava kymmenkertainen määrä aatteen yhtyviä, käännyimme myös vanhempien puoleen. Kaikissa tähänastisissa vaiheissa olimme tietenkin olleet yhdessä Rittelmeyerin ja luotimme hänen myötävaikutukseensa johtajana, kunhan asia olisi riittävän pitkällä.

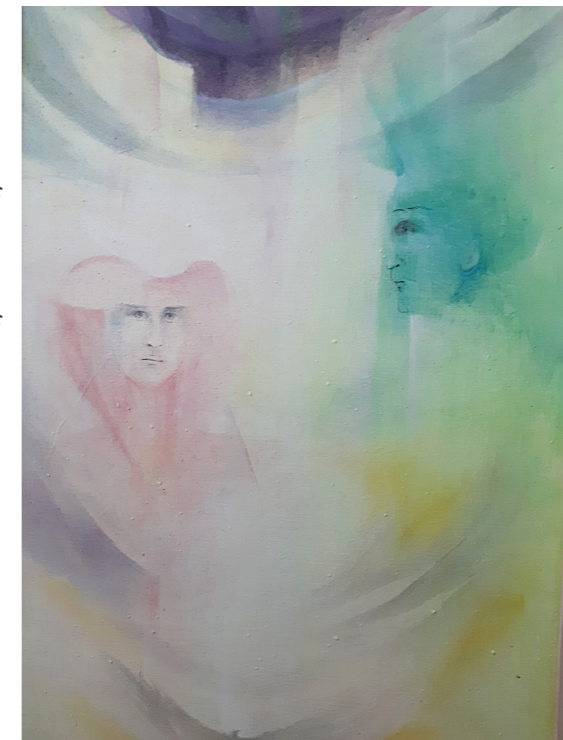
Inflaatioajan erittäin suuria hankaluuksia aiheuttavasta tilanteesta huolimatta kutsui Rudolf Steiner ystävien avuliaisuuteen luottaen paljon suuremmaksi tarkoitettuna osallistujajoukon syyskuuksi Goetheanumiin, Dornachiin. Nyt alkoi siis herkeämätön toiminta. Pieni piirimme hajaantui eri ilmansuuntiin etsiäkseen esiin jokaisen, joka meidän laillamme oli valmis panemaan itsensä alttiiksi uskonnollisen reformaation toteuttamiseksi. Tuloksena saimme tosiaan sen, että 110 osanotajan muodostama mitä kirjavin joukko saapui näille syyskuun kursseille, joilla Rudolf Steiner piti peräti 29 esitelmää.

Älyllistä spekulatiota syyskurssilla 1921

Oikeastaan oli itsestään selvää, ettei siirtyminen uuden kristillisen aikakauden sisällöllisiin puitteisiin ollut toteutettavissa ilman suuria vaikeuksia sellaisena kuin se mielessämme väikkyy. Niinpä hyvin pian huomasimme, että oli voitettava suuria hengenhistoriallisia esteitä. Asiahan ei ollut sillä selvä, että joukko teologeja käyttäisi hyväkseen antroposofian suomaa mahdollisuuksia Raamatun kirjojen ja Kristusta koskevien salaisuuksien uudeksi ymmärtämiseksi. Rudolf Steiner oli meille jo raottanut näkymän, että varsinaisen uskonnollisen substanssin elvyttäminen ihmisessä oli mahdollista vain nykyaikaa vastaavan kulttuurin elämän ja siis uudenlaisen pappeuden perustamiseen tarvittavan rohkeuden kautta, koska kristillinen elämä oli suistunut älylliseen teologisointiin.

Syyskuun kurssin, ”Herbstkursin”, osanottajien joukossa oli sellaisia teologeja, joilla ei ollut minkäänlaista tuntumaa siitä, että heille elämänelementiksi muodostunut älyllinen spekulointi merkitsi kuolemaa uskonnolle. Kysymyksillään, jotka eivät olleet todellisia kysymyksiä, vaan teesejä, he estivät yhdessäolomme muodostumisen hedelmälliseksi. Painostavana aloimme kokea vaaran, että uuden kulttuurin toiminnan rakentamisen sijasta jäisimme älylliseen esikartanoon. Keskinäiset keskustelut, joissa valmistelimme Steinerille asetettavia kysymyksiä, muuttuivat toivottomiksi kiistelyiksi.

Meillä oli kurssiamme varten käytettävissä nk. ”valkoinen sali”. Se oli korkealla, aivan Goetheanumin eteläsiiven katonrajassa sijaitseva sali, joka toimi eurytmistien harjoittelutilana. Ennen kutakin luentoa kävin noutamassa Rudolf Steinerin hänen ateljeestaan ja saatoin hänet sitten Goetheanumiin ja edelleen monet portaavat ylös ”valkoiseen saliin”. Kolmannesta päivästä

Kirjon tueksi taiteella, Eija Dodds. Kuva Päivi Honkasalo

alkaen pyysin hartaasti häntä niin kutsuttujen keskustelutuntien sijasta pitämään esitelmää. Mutta hän sanoi: ”Malttakaahan toki. Tämän kaiken läpi meidän on mentävä.” Aivan kuin kyseessä olisi ollut osallistujien henkilökohtaisten leivisköiden lisäksi kokonaisen ihmiskunnan virtauksen uudelleen valaminen, hän mitä rauhallisimmin paneutui kysymyksiin, jotka tekivät meidät nuoremmat kiusaantuneiksi ja kärsimättömiksi. Hengähdimme kuitenkin helpotuksesta, kun hän muuttaman päivän kuluttua antoi pyynnöllemme periksi ja piti keskustelujen sijasta esitelmää niistä kysymyksistä, joita hänelle noutomatkoilla välitin. Täten juuri syntyivät kokonaiseksi sarjaksi nuo laajapohjaisesti perustusta luoneet ja näkymissään päättymättömät esitelmät.

Kenellä on tarvittavaa rohkeutta?

Läheskään kaikilla kurssin osanottajilla ei tulisi olemaan rohkeutta ryhtyä syntymässä olevan uskonnollisen liikkeen kantajaksi. Siitä huolimatta oli nyt se, mitä Rudolf Steiner noiden 15 päivän jälkipuoliskolla meille antoi, suoraa valmistusta ja varustautumista papilliseen toimintaan uusiin sakramentein. Tulevaisuus oli nykyhetkeä tärkeämpi. Traditioon ja keskusteluun juuttuneet olivat saaneet riittävän huomion osakseen ja puhe kulki nyt heidän päidensä yli aivan kuin läsnä olisi ollut vain sellaisia, jotka todella ottivat omaan tahtoonsa hengenmaailmassa tahdotun asian ja muuntaisivat sen maanpäällisiksi tosiasioiksi. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt sitä, etteivät myös teologiset kysymykset olisi saaneet vastausta. Vanha tri (Christian) Geyer, Rittelmeyerin läheinen työtoveri ja ystävä Nürnbergistä, sanoi aina ihmetelleensä sitä laajuutta ja syvyyttä, jolla Steiner hallitsi akateemisen tiedon matematiikan, luonnontieteiden ja historian alueilla, ja nyt Geyer sai kokea myös sen, että hän hallitsi teologiankin kaikkia yksityiskohtia myöten ja että hän totisesti oli kokonainen yliopisto jo sinänsä.

Päätöksensä tehneellä piirillä oli nyt edessään tiiviiden valmistelujen vuosi; meitähän ei aluksi ollut neljäkymmentäkään. Rudolf Steiner oli joka hetki neuvoinen käytettävissämme. Eipä ollut aivan helpoa löytää tasapainoa nuorten eteenpäin ryntäävien ja harkittua perustamista vaativien vanhempien tahdon välillä. Tässäkin kohdassa Steiner auttoi. Hän hyväksyi kummatkin asenteet, mutta antoi meidän kuitenkin ymmärtää, että aikaa ei ole hukattavissa. Niihin tapahtumiin, joilla tahdoimme tavoittaa lisää toimintavalmiita tovereita piireihimme, kuului muun muassa eräs etupäässä teologeille tarkoitettu kokoussarja, joka

pidettiin Rittelmeyerin ja Geyerin aloitteesta Nürnbergissä pääsiäisenä 1922. Ja tosiaankin, vielä siellä liittyi eräitä merkittäviä persoonallisuuksia meihin. Koko toimintamme siivittänyttä omalaatuista innon hehkua pidimme itsekin lahjaksi saatuna. Helluntain aikana (1922) Rittelmeyer jätti jäähyväiset Berliinin seurakunnalleen. Olimme suunnitelleet, että tri Rittelmeyer ja häntä kymmenen vuotta vanhempi tri Geyer sekä minä, molempia yli kaksikymmentä vuotta nuorempi, muodostaisimme liikkeen johdon. Monet nuoremmista olivat jo jakaantuneet kaupunkiin, joihin aioimme perustaa seurakuntia. He haravoivat esiin ihmisiä, joiden nähtiin etsivän sitä mitä meillä oli tuotavana. Me puolestamme yritimme kolmisin valmistella yksityiskohtaisesti lopullista esiin astumista.

Breitbrunnin talli nuorten teologien kokoontumisen aikaan elokuussa 1922. Keskellä näkyvä korituoli oli Rittelmeyerin paikka.

Rudolf Steiner oli kutsunut koko piirimme syyskuuksi (1922) Dornachiin lopullista valmennusta ja varustautumista varten. Oikean yhteisvireen ja tahdon muodostumiseksi ja samalla yksilöllisten esivalmistelujen tulosten kuulemiseksi halusimme tavata toisemme jossain hiljaisessa paikassa. Ennen näitä viimeisiä askeleita saimme kolmisin käydä Dornachissa esittämässä ennen alkua vielä avoinna olevia kysymyksiämme. Nämä tapaamisen päivät sattuivat yhteen menossa olleen ”Kansantaloudellisen kurssin” kanssa. Saimme kutsuttuina osallistua siihen. Harvoin on ollut mahdollista kokea mitään sellaista maailmanmiehen otetta, jolla Steiner osoitti uusia teitä rahan ja maailmantalouden ongelmille. Kahdeksan eri kertaa saimme tilaisuuden tunnin verran keskustella hänen kanssaan. Hän vastasi kysymyksiimme niin tiivistetysti, että lopulta oli kuin hän olisi meille pitänyt kokonaisen lisäkurssin. Asiat koskivat jo nyt muodostumassa olevaa seurakuntaa, jonka perustaminen käytännössä oli alkamassa.

Breitbrunn 16.8.-4.9. 1922

Aivan erityinen kohtalon suopeus johti sitten koko piirimme elokuussa 1922 Breitbrunnin, Ammerseen silloin vielä rauhallisille rantaseuduille. Siellä eli Michael Bauer, jonka opastuksesta Rittelmeyer runsaat kymmenen vuotta aikaisemmin oli löytänyt tien Rudolf Steinerin luo, ja Margareta Morgenstern, runoilijan puoliso. Yhdessä muiden ystävien kanssa he, asiamme sydänystä, olivat valmistaneet kaiken kuntoon meitä varten. Kokoustan he olivat varanneet meille tallista, joka varta vasten oli tyhjennetty, siistitty ja koristeltu kauniiksi.

Juhlallisen iloinen odotuksen tunnelma täytti ja liitti yhteen meidät niin, ettei edes tri Geyerin pois jääminen voinut olla meille kuin auringon yli kiitävä pilvi. Lähestyimme jotakin, jota voi verrata vain lapsen syntymää odottavan äidin kokemukseen. Eikö jo talli sinänsä kuulunut Betlehem-aiheeseen? Olemuksellisenä kaarteli yllämme henki, jolle valmistauduimme muodostamaan maallisen sijan ja ruumiillisuuden, sitä näyttivät kuvanomaisesti heijastavan kaikki maiseman yksityiskohdatkin. Lähellä oli sininen järvi ja etäisyydessä valkokuippuiset vuoret. Oli kuin meidät olisi siirretty johonkin kaikkialla läsnä olevaan Galileaan. Lisäksi meistä tuntui kuin olisi Christian Morgenstern henkenä ja puolisonsa kautta myös ihmisenä ollut lähellämme, ja tietenkin myös Michael Bauer, jonka olemus oli jo lähes murtunut. Heidän lävitseen loisti läpikristillistyneen sielun kulta, pelkän läsnäolon kautta ihmiskunnan historian kaikki henkeä ja Kristusta janoavat virtaukset, jotka tahtoivat tuoda kumminlahjansa uuden joulutapahtuman seimelle.

Dornach 6.9.-22.9. 1922 ja uusi sakramentalismi

Breitbrunnin odotusta seurasi Dornachissa itse täyttymys. Mitä siellä huomaamattomasti, kaikessa hiljaisuudessa tapahtui, kohotti meidät niin oman itsemme yläpuolelle, että on tuskin mahdollista kuvata kokemuksemme sisältöä sanoin. Piirimme oli päivittäin Rudolf Steinerin johdolla koolla kaksi eri kertaa, usein tuntikausia. Meitä oli yhteensä 42 miestä ja kolme naista. Tälläkin kerralla meillä oli käytössämme ylhäällä oleva ”valkoinen sali”. Opetuksen saaminen ei tällä kertaa kuitenkaan muodostunut olennaisimmaksi asiaksi eikä Steinerin meille tällä kertaa antama ollut enää mikään teologian kurssi.

Keskellämme syntyi nykyaikaa ja tietoisuussielun aikakautta vastaava kristillinen kultti ja sakramentalismi. Hiljaisen nöyränä ja hartaana, mutta samalla korkeimalla hengenvaltuudella Rudolf Steiner oli piirimme keskellä. Aika oli kypsä ja sydämemme avoinna. Näin hän saattoi taivaasta noutaa sen, minkä Kristukseen liittyneet ja häntä palvelevat hengen valat olivat siunauksensa lahjana varanneet ihmiskunnalle. Uuden papillisen tehtävän kantajina meidän tuli lähteä ulos maailmaan.

Samaisina päivinä Rudolf Steiner piti iltaisin Goetheanumin suuressa salissa niin kutsutun ”Ranskalaisen

kurssin” eli ”Filosofia, kosmologia ja uskonto”. Läsnä oli suuri kuulijakunta. Lukuisten ranskalaisten joukossa oli myös vanha kirjailija Edouard Schuré, jonka näiden päivien aikana nähtiin usein Rudolf Steinerin seurassa kulkevan edestakaisin Goetheanumin edustalla ystävällisesti keskustellen. Tunnettu lehtimies Jules Sauerwein tulkitsi kolmessa osassa esitelmät hyvälle ranskan kielelle. Hyvin syvän vaikutuksen teki meihin se, että Rudolf Steiner aina jo aamupäivällä antoi hänelle siististi kirjoitetulla arkilla yksityiskohtaisen luonnoksen illalla pidettävästä esitelmästä. Me olimme nyt todella todistajina ja näimme, miten täyteen ahdettu hänen jokainen päivänsä oli.

Meistä oli hyvin vertauskuvallista kulkea edestakaisin ylhäällä katonrajassa olevaan saliin, jossa olimme päivisin, ja taas palata suureen saliin, jossa illat istuimme kuulijoiden joukossa. Sisäisesti meidän oli totta tosiaan pystyttävä kotiutumaan molemmille tasoille.

Ensimmäinen Goetheanum ja henkisen maailman lahjat

Ensimmäisen Goetheanumin rakennusuhme oli seitsemivuotisen pystyttämisen jälkeen käytössä syksyllä 1920 tapahtuneen vihkimisensä ja uudenvuodenyönä 1922–1923 tapahtuneen liekkeihin tuhoutumisen välisenä aikana vain 2 1/4 vuotta. Neljännesvuosi suurten päiviemme jälkeen tuhoava palo huomattiin ensimmäisenä ”valkoisessa salissa”. Kohtalon ohjaamana ajoittui kaksi tehtävämme merkittävää syntyvaihetta näille 2 1/4 vuodelle. Kun Rudolf Steiner tulipalon jälkeen kirjoitti jälkikatsauksen ”Goetheanumin kymmenen vuotta”, hän siinä mainitsi myös nämä syntyvaiheet ja kirjoitti: ”Syyskuun lopulla ja lokakuun alussa (1921) kokoontui Goetheanumiin ryhmä saksalaisia teologeja, jotka sisimmässään vaalivat kristillisen uskonnollisuuden virikettä. Silloiset työsaavutukset saatettiin päätökseen syyskuussa 1922. Minun itsenikin on luettava se, minkä syyskuussa 1922 yhdessä näiden teologien kanssa koin siinä samassa pienessä eteläsiiven salissa, jossa tulipalo sitten myöhemmin ensimmäiseksi havaittiin, elämäni juhlahetkiin kuuluvaksi.”

Vaikkakin tänään tuntuu ihmeelliseltä, että tämän uuden hengen luoman kultin inaugurointi ja siten siis myös Kristiyyhteisön perustaminen lankesi juuri tähän ensimmäisen Goetheanumin lyhyeen elinaikaan, niin ei voi kyllin korkealle arvostaa sitä kohtalon suoma lahjaa, että Rudolf Steiner ehti kahden ja puolen vuoden ajan vielä neuvoen ja auttaen seurata toimintaamme, ennen kuin hänen poismenonsa maaliskuussa 1925 katkaisi hänen rikkaan maisen elämäntyönsä. Hän ei koskaan jättänyt meitä pulaan, ei silloinkaan, kun hänen oli Stuttgartissa suoriuduttava suunnattomasta työtaakasta. Meillä oli näin aina tilaisuus keskusteluissa antaa kuva hänelle seurakuntien perustamisen edistymisestä ja saada neuvoja työssä syntyneisiin ongelmiimme.

Ennen kaikkea tähän ajan jaksoon punoutuu niiden hetkien kultainen säie, jolloin hän henkisen maailman lahjana välitti meille sellaisten sisältöjen sanamuodon, jotka täydensivät siihenastista sakramentalismia ja

mahdollistivat meille vuodenkierrossa toisiaan seuraavien suurten juhla-aikojen uudelleen muodostamisen ja vieton. Keväällä 1923 sain häneltä vastaanottaa lapsen hautausrituaalin. Luovuttaessaan sanat hän itse loisti onnesta, minkä tämä poikkeuksellinen, mitä suurinta vastaan ottamisen kykyä vaativa luomisen laji hänelle soi. Peräti kaksi eri kertaa hän tuona samana päivänä astui luokseni sanoen: ”Eikö olekin kaunis teksti!”

Kesken Joulupäivien korkeiden tapahtumamaininien hän vuoden 1923 viimeisinä päivinä antoi meille aikarukouksen sanat epifanian uudelleenmuodostamiseksi. Helluntaina Koberwitzissä 1924 pidetyn maatalouskurssin aikana hän luovutti meille sen aikarukouksen, joka teki mahdolliseksi kristillisen juhannusjuhlan perustamisen.

Kesällä 1923 Stuttgartissa pidetyssä koko piirimme neljännessä kokoontumisessa Rudolf Steiner koetti ennen kaikkea olla apuna sen kriisin selvittämiseksi, joka syntyi uskonnollisen uudistusliikkeen ja Antroposofisen Seuran erikoistehtävien selvän jäsentämisen välttämättömyydestä.

Vuosi Goetheanumin palon jälkeen tuli sitten suuri henkinen läpimurto, jonka Rudolf Steiner mikaelisessa ajanhengessä ja voimassa suoritti ja jota ikään kuin vain viittauksenomaisesti nimitetään ”Joulupäiviksi”.

Opettajien, lääkärin ja pappien yhteistyö

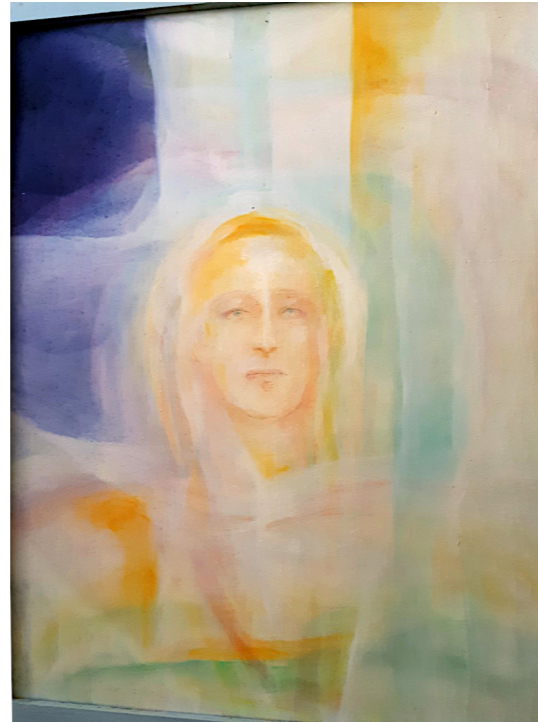
Nyt piti kaikkiin antroposofiasta syntyneisiin kulttuuripyrkimyksiin tulla uusi virike. Myös meidän toimintamme suhteen Rudolf Steiner osoitti nyt entisestäänkin kasvanutta avuliaisuutta. Hän tahtoi auttaa meitä saavuttamaan mahdollisimman hyvän yhteyden nyt uudella tavalla alkavaan toiminnan virtaan. Hän toivoi koko pappiskunnan tulevan, ei vain kerran, vaan kahdesti vuodessa Dornachiin. Kun pyysimme hänet kurssia Johanneksen ilmestyksestä, hän heti innostuneesti lupautui pitämään sellaisen. Hän ilmaisi myös uudestaan toivomuksensa eri liikkeiden ja erityisesti opettajien, lääkäreiden ja pappien välisestä yhteistoinnasta. Hän itse edisti sitä välittömästi antamalla meidän vierailijoina osallistua lääketieteellisiin ja muiden erityisalueiden kursseihin. Niinpä itse sain tilaisuuden osallistua lääkintäpedagogiikkaa perustavaan kurssiin. Erään kollegani kanssa olin vieraana myös suurella äänne-eurytmian kurssilla, jolla alan siihenastiset saavutukset koottiin kokonaisuudeksi ja laajennettiin.

Näistä yhteyksistä johtuen esitimme eräällä nuorten lääketieteilijöiden kurssilla pyyntömme saada apua sellaisia vaikeita sielunhoidollisia tehtäviämme varten, joissa yhteistoiminta lääkäreiden kanssa olisi tarpeen. Hän lupautui heti pitämään lääketieteellisen osaston puiteissa lääkäreiden ja pappien kurssin pastoraalilääketieteestä. Hän lisäsi voivansa sen ohessa varmaan pitää meille kaksi, ehkä kolmekin esitelmää Johanneksen ilmestyksestä, kuten oli jo aikaisemmin luvannut.

Niiden vuoden 1924 kuukausien aikana, jolloin Rudolf Steiner vielä kykeni pitämään esitelmää, hänen

toimintansa täyspitoisuudessa ja laadussa oli jotain täysin ennen näkemätöntä. Samalla saattoi kuitenkin nähdä, kuinka suuresti hänen oli jo ruuminkin puolesta karsittava ja kestettävä. Usein hänen voimansa uupuvat niin uhkaavasti, että ystävät pelkäsivät ja vapisivat hänen puolestaan. Jokainen asian tunteva oli syvimpiään myöten liikuttunut siitä mikaelisesta taistelurohkeudesta, jolla hän avasi eteemme karmaesitelmiansä sisältöä.

Palatessaan syyskuun alussa Englannista oli Dornachissa valmiina koolla odotuksen jännityksen täyttämä suuri ja mielenkiintoinen kuulijajoukko. Ohjelmaksi oli ilmoitettu useita eri kursseja. Kaiken piti tapahtua

Kirkon tueksi taiteella, Eija Dodds. Kuva Päivi Honkasalo

samanaikaisesti. Antroposofiaa lähellä olevat näyttelijäryhmät yhdessä äänenmuodostusta jo harjoittaneiden kanssa odottivat näytelmäkurssia. Melkein kaikki antroposofiset lääkärit olivat tulleet osallistumaan ”Pastoraalilääketieteen kurssiin” yhdessä täysilukuisina paikalla olleiden pappien kanssa. Lisäksi eri suunnilta oli virrannut yhteen paljon antroposofeja kokeakseen iltaisin tarjona olevat karmaesitelmät ja tunninit, jotka pidettiin erillisesti Goetheanumin korkeakoulun jäsenille. Ja niin alkoivat nuo kolme viikkoa, jotka eivät liene vain Antroposofisen seuran, vaan ylipäänsäkin hengenhistorian ainutlaatuisinta tapahtumaa täynnä. Rudolf Steiner pahoitteli paluunsa ensimmäisenä päivänä, niin kuin hänen olisi sitä meiltä pyydettyä anteeksi, että hän oli valitettavasti pahasti sairaana palannut englanninmatkaltaan. Hänhän kykeni sitten vain äärimmäisen vaivalloisesti ja sanomattomin tuskin liikkumaan autosta puhujakorokkeelle.

Apokalypsi-kurssi 1924, jäähyväiset

Rudolf Steiner piti päivittäin neljä, jopa viisikin

esitelmää. Loppujen lopuksi näitä esitelmää kertyi yhdessä aamulla rakennustyömiehille pidettyjen kanssa tänä lyhyenä aikana 70 kappaletta. Ja jokainen niistä toi ilmoille niin painon uutta ja herättävää, että sinänsä jo ne tarjosivat moneksi vuosikymmeneksi käsiteltävää ja toteutettavaa sisältöä. Päivästä päivään tapahtuneen korkeajännitteisen etenemisen koko järkyttävyyden koimme me Kristiyhteisön työntekijät hyvin selvästi. Emme suinkaan kokeneet sitä vain siksi, että saimme osallistua kaikkiin kursseihin ja iltaesitelmiin. Mehän elimme siinä kuvitelmassa, että Steiner tulisi lääkäreiden kanssa yhteisen kurssimme ohella tuomaan lyhyessä muodossa esiin jotain Ilmestyskirjasta. Mutta sen sijaan alkoikin Ilmestyskirjaa koskeva kurssi heti ensimmäisenä päivänä jatkuen päivästä toiseen vielä senkin jälkeen, kun pastoraalikirssin esitelmät olivat jo loppuneet. Koska olimme jo kahden viikon ajan saaneet ylenpalttisesti lahjaa, oli minulle vähemmän mieluisana tehtävänä tiedusteltava Rudolf Steinerilta, miten kauan kurssi mahdollisesti vielä jatkuisi. Meilähän oli siihen aikaan jo kaikkialla seurakuntia, jotka odottivat sunnuntaista jumalanpalvelustaan ja olimme jo kerran joutuneet heille sähköttämään kotiintulomme viivästymisen. Vastaus kuului: ”Malttakaahan vielä joku päivä, niin saamme nähdä, miten kauan vielä jaksamme odottaa”. Lopulta draamakurssi oli kasvanut 19, pastoraalimedisiininen 11 ja ilmestyskirjakurssi 18 esitelmäksi. Kykenimmekö siis enää estämään itsesämme ounastelevaa kysymystä, oliko tässä ehkä jäähyväiset ja Rudolf Steiner siksi yritti antaa meille kaiken mahdollisen?

Arkkiyliohjaajan asettaminen ja siirtyminen henkiseen maailmaan 1925

Ruumiillisten voimien jatkuvasta heikkenemisestä huolimatta Rudolf Steiner ei suostunut luopumaan sovituista yksityishenkilöiden tapaamisista voidakseen auttaa heitä niissä sisäisissä ja myös terveydellisissä vaikeuksissa, joissa he kamppailivat asiassamme. Liikkeen johtamiseen liittyvistä kysymyksistä saimme myös useamman kerran tilaisuuden keskustella hänen kanssaan. Hän suositteli silloin meille johtoelementtejä täydentämistä sillä, että asettaisimme arkkiyliohjaajan virkaansa. Pyytäessämme häntä henkilökohtaisesti mukaan toimitusta suorittamaan hän sanoi tähän asti johdonmukaisesti rajoittaneensa toimintansa neuvon ja auttajan osaan ilman aktiivista asioihin puuttumista, sillä niiden oli tapahduttava täysin omasta itsestämme käsin. Mutta koska me näin nimenomaisesti häntä pyysimme, hän tekisi tässä mielessä poikkeuksen ollakseen ihan välittömästi mukana asiaan vaikuttamassa. Näin me sitten sovimme juhlatilaisuuden ajankohdasta ja paikasta.

Mutta osaksemme tullut oli sittenkin rikasantista hyvästijättöä. Vielä kerran hän kokosi ruumiilliset voimansa pitääkseen meille viimeisen, testamentinomaisen puheen. Välittömästi sen jälkeen sairaus pakotti hänet kärsimysten vuoteeseen, joka puoli vuotta myöhemmin oli myös hänen kuolinvuoteensa. Hän lähetti meille arkkiyliohjaajan virkaanasettamista koskevan

viestin, että hän tahtoi järjestää meille asian sillä tavalla, että voisimme toteuttaa kaiken välttämättömän keskenämme ilman häntä. Mutta koska meillä oli niin merkittävä suostumus häneltä, halusimme mieluummin odottaa hänen tervehtymistään. Kului muutamia kuukausia, joiden aikana jatkuvasti huolestunein sydämin lähetimme hyvää toivottavat ajatuksemme Dornachiin. Rudolf Steiner jatkoi työtänsä oppilaittensa ja koko ihmiskunnan hyväksi kirjoittamalla Mikael-mysteeriä käsittelevät apokalypsisesti opastavat kirjeensä.

Helmikuun jälkipuoliskolla 1925 tulin muutamaksi päiväksi Dornachiin ja annoin Goetheanumin johtokuntaan ja sen luonnontieteellisen osaston johtoon kuuluvalla tri Wachsmuthille eräitä työssämme syntyneitä ongelmia sisältävän kirjeen Steinerille vietäväksi. Kuultuaan siellä olostani hän lähetti välittömästi sanan, etten missään tapauksessa saisi lähteä ennen kuin olin saanut sen, minkä hän tahtoi laittaa mukaani. Kolmantena päivänä sitten pitelin käsissäni niitä sivuja, joille hän oli kirjoittanut toistaiseksi pitämättä jääneen arkkiyliohjaajan virkaan asettamistoimituksen sanat. Sen mukana tuli ehdotus, että toimituksen suorittamiseksi kokoaisimme papiston Berliiniin päivää ennen aiottujen kokoontumispäiviemme alkamista.

Helmikuun 24. päivänä pidetyssä juhllisessa toimituksessa olivat läsnä Marie Steiner ja tri Wachsmuth. Syvä murhe kantoi ajatuksiamme Dornachin sairastuoteelle, mutta kun niihin liittyi samalla kiitollisuutemme kaikesta häneltä saamastamme ja jatkuvasti vastaanottamastamme, syttyi eteemme säteilevä henkinen hahmo, joka ilmoitti hänet itseltään Kristukselta tehtävänsä saaneena ja Hänen sanansaattajanaan. Tri Wachsmuth kertoo, että hänen oli heti paluuta seuraavana päivänä annettava kuvaus kaiken kulusta ja että Steiner oli sen vastaanottanut syvästi järkyttyen.

Vain muutamaa viikkoa myöhemmin tuli yllättävä kuolinsanoma. Noina seuraavina päivinä ja öinä hänen vuoteensa ja korkealle kohoavan Kristus-veistoksen juurella lepäävän ruumiinsa äärellä valvoneista ei kukaan voi unohtaa sitä hengen kirkasta kuvaa, joka oli Rudolf Steinerin kasvoilla, kun Rittelmeyer avoimen arkun ääressä toimitti siunausrituaalin ja Albert Steffen lausui sanansa ”Jumalan ystävistä ja ihmiskunnan opastajasta”.

Me koimme tehtävämme ja lähetyksemme tästä lähtien vain entistäkin voimakkaammin auttavien korkeampien voimien saattamiksi.

Teoksesta ”Wir erlebten Rudolf Steiner, Erinnerungen seiner Schüler”. Suomentanut Helmer Knutar. Julkaistu 1976 Kynnys-lehden numeroissa 1-2.

KIRKON TUEKSI TAITEELLA

Laura Krook, Helsinki

Heinäkuussa tarjoutui kiinnostuneille mahdollisuus tutustua Helsingin Kristiyhteisön tulevaan kirkkotilaan taidenäyttelyn kautta. Esillä oli kolmisenkymmentä taideteosta eri tekijöiltä. Näyttely oli auki kahtena iltana heinäkuun viikkoina, ja Merimiehenkatu 31:een löysi tiensä monta kävijää. Keskusteluja käytiin, kauppojakin syntyi kiitettävästi.

Kirkko on enemmän kuin seinät

Päivi Honkasalo kuuluu Helsingin seurakunnan neuvostoon, ja hän on ollut aktiivisesti mukana uuden kirkkotilan hankkimiseen liittyvissä vaiheissa. Kirkon ylimääräisiä muutostöitä varten on perustettu erillinen remonttirahasto, jonne vastaanotetaan lahjoituksia.

Kaupan solmimisen ja urakkasopimuksen allekirjoituksen jälkeen urakoitsija ilmoitti töiden alun viivästyvän laitehankintojen keston vuoksi, jolloin tila jäi heinäkuun ajaksi tyhjäkäynnille. Päivi, joka on lähihoitajan ammattinsa ohella tehnyt veistos- ja kuvataidetta jo pitkään, sai idean tilan käytölle ja remonttirahaston tukemiselle taidenäyttelyn muodossa. Edellytyksenä oli, että löytyi ihmisiä, jotka halusivat lahjoittaa taideteoksiaan. Päivin kanssa näyttelyä rakentamaan liittyivätkin Peter Dodds ja Pekka Euro. Jokainen heistä lahjoitti ison määrän taidetta - Peter edesmenneen vaimonsa Eija Doddsin maalauksia; Pekka puu- ja vuolukivi-veistoksiaan sekä akvarellejänsä, Päivi betonisia, ulkotiloihinkin sopivia veistoksia ja myös maalauksia. Yksittäisiä lahjoituksia saatiin monelta eri taholta. Päivin mukaan näyttelyn merkityksessä talous oli vain yksi puoli; kyseessä oli myös kirkkotilan avaaminen ihmisille. Tilassa on järjestetty jo kulttuuritoimintaa ja koukuksia. Päivi kokee tulevaisuudessa paikan palvelevan paitsi kulttuurilaisuuksia, myös erilaisia kulttuuritilaisuuksia, kurssitoimintaa ja muita kokoontumisia.

Eijan henki elää

Päivi kertoo, että yksi ”tekijä” näyttelyidean synnys- sä ja Peter Doddsin ansiosta myös toteutumisessa oli

9

Eija Dodds. Kuva Ari Harmanen

pitkäaikainen kristiyhteisöläinen, syksyllä 2020 edesmennyt kuvataiteilija Eija Dodds. Hänen kanssaan Päivillä oli ollut vuosien ajan puhetta yhteisnäyttelyn järjestämisestä. Eija toivoi eläessään, että hänen runsaslukuiset taulunsa ja piirustuksensa eivät jäisi vain Kaitalahden kodin seinille ja varastoon. Nyt tarjoutui tilaisuus Eijan perinnön välittämiseen eteenpäin. Hänen töistään tulee myös olemaan myyntinäyttely joulun jälkeen antroposofisen liiton huoneistossa Helsingin Uudenmaankadulla. Päivi sanoo tämän näyttelyn olleen Eijan töiden osalta eräänlainen retrospektiivi,

jossa tarjoutui nähtäville ja ostettavaksi myös Eijan tauluja 1970-luvulta asti.

Tila kaikille

Näyttelyn järjestäjät ja ylläpitäjät sekä kaikki taide- teosten lahjoittajat sekä ostajat ansaitsevat lämpimät kiitokset! Vaativan ja monivaiheisen tilaprosessin jälkeen vapauden alueilta, luovuudesta kumpuavat teot ovat myös parantavia ja eheyttäviä. Helsingin Kristiyhteisö jatkaa vielä jonkun aikaa Jollaksen Leipotuvalla, mutta katseet suuntautuvat kohti ensi talvea, jolloin keskeisellä paikalla Helsingissä sijaitseva tila on valmis vihittäväksi kirkkotilaksi.

Päivi Honkasalo. Kuva Ari Harmanen

KOHTAAMISIA GOTLANNISSA

Sirpa Juvonen, Helsinki

Heinäkuun lopussa järjestettiin Gotlannissa Kristiyhteisön 6-päiväinen Itämeri-tapahtuma, johon tänä vuonna osallistui 100 henkeä pohjoismaista, Saksasta ja Liettuasta. Leiripaikka on vanha kunnostettu Daviden maatila. Sinne on myös rakennettu kaunis pieni kirkko, mikä täytti juuri 30 vuotta, sekä muutamia yöpymismajoja.

Päivä alkoi Ihmisen vihkitöimituksellä ja aamiaisella. Sitten jakaannuttiin taiteellisiin pienryhmiin (kuoro, eurytmia, Kalevala-puhekuoro) ja ennen lounasta keskusteluryhmiin teemoina mm. *Valo - Minä elämän ja kuoleman välissä, Kristuksen 7 Minä olen -lausetta* ja Tuula ja Harri Salmiston johdattama *Taivasvoimien Herra maan päällä*.

Iltapäivällä oli tarjolla leijantekoa ja -lennätystä, Bothmer-voimistelua ja uintia sekä retkiä. Iltapalan jälkeen tanssittiin kansantansseja, sitten oli mahdollisuus vapaisiin ohjelmiin, (mm. valojuuri-esittely, runonlausunta). Päivän päätti iltahartaus. Leirin pääkielinenä olivat saksa ja ruotsi, kulttuuriset toimitukset tapahtuivat 8 kielellä: ruotsi, saksa, norja, tanska, suomi, viro, liettua ja venäjä.

Gotlannin kaunis luonto, lampaat, lähes 100 keskiaikaista kirkkoja, meri, ne luovat hienot puitteet jo useana vuonna järjestetyille päiville, joilla tutustuu uusiin ihmisiin, ja kielten rikkaus tuo oman mausteensa jokapäiväisiin monenlaisiin kohtaamisiin.

Lyen kirkko

JA till Gud,
JA till ödet och
JA till dig själv.
Är detta verklighet, kan själen säras, men den har kraft
att läkas. (Dag Hammarskjöld 6.10.1957)

Sanoa KYLLÄ Jumalalle,
KYLÄ kohtalolle ja
KYLÄ itsellesi.

Jos tämä muodostuu todellisuudeksi, saattaa sielu havoitua, mutta sillä on voimaa toipua.

ONKO MAHDOLLISTA SELVIYTYÄ ILMAN KRIISEJÄ?

Christward Kröner, Berliini

Kriisit kuuluvat elämään. Se hän on yleisesti hyväksytty toteamus. Ja sinne, missä elämä näyttää sujuvan ilman kriisejä, täytyy vain vilkaista hiukan tarkemmin. Kuinka usein saammekaan kuulla, että menestyvät ihmiset, jotka loistavat jollakin alueella ja ovat esiintyneet julkisuudessa vuosikausia, yhtäkkiä avautuvat, että he ovatkin – joskus jopa pitkiä aikoja – poteneet masennusta tai jotakin riippuvuutta. Heidän elämänsä onkin ollut jatkuvaa kriisiä. Silloin yllätymme, koska me kaikki olemme antaneet loistavan julkisivun hämätä meitä.

Oman itsen ja muiden havainnoiminen voi tuottaa todella hyvin erilaisia tuloksia. Mutta myös itsensä tarkastelua voi kauan leimata piilottelu ja tiedostamaton torjunta. Ehkä takerrun illuusiioihin, pidän mielikuvia todellisempina kuin totuutta ja toivon muutoksen ja helpotuksen tulevan ulkopuoleltani ilman omaa ponnistelua, niin että kaikki taas kääntyy hyväksi. Miten voin huomata, että olen ajautumassa tai suuntaamassa kohti kriisiä, jossa olen itse osallisena? Saatun tuntee olevani ”varman päällä” ja elän tunnelmassa: Minulle ei voi tapahtua mitään todella koettelevaa, minullahan on kaikki hyvin hallussani. Ja kuitenkin elämässäni voi olla alueita, jotka rasittavat minua, joissa asiat ruuhkautuvat ja vievät voimia. Niitä pitäisi välittömästi tarkastella ja saada tapahtumaan muutosta. Löytyykö minusta tahdonvoimaa sellaiseen armottomaan tilannekatsaukseen?

On hämmästyttävää, kuinka usein olemme valmiita sietämään kivuliaita tai epätydyttäviä olosuhteita olettaen ja toivoen, että ongelmat ratkeavat itsestään. Sitä ne useimmiten eivät tee. Niinpä ennemmin tai myöhemmin päädytään siihen, että puhkeaa kriisi ja ongelmat tulevat näkyviksi, julkisivua ei voida enää pitää yllä eikä asioita voida enää lakaista maton alle. Tilanne ei voi enää jatkua sellaisenaan. Usein – mutta ei aina – meitä auttaa kehomme, kun se kehittää sairauden, jolta emme pääse karkuun, vaan joka asettaa meidät

Rembrandt: Tuhlaajapojan paluu, Eremitaashin taidemuseo, Pietari.

vääjäämättä kysymyksen eteen, mitä me voimme tai haluamme, tai mitä meidän pitää tai on pakko muuttaa elämässämme tai elämäntavoissamme.

Viimeistään tässä ilmenee tilaisuus vaihtaa näkökulmaa: Jos aikaisemmin asetin olosuhteet, muut ihmiset tai järjestelmän vastuuseen siitä, että voin huonosti, niin nyt huomaan varmasti, että olen itse ollut mukana luomassa olosuhteita, olen antanut muiden toimia kenties tuhoisalla tavalla ja minä itse olen toiminnallani ja sopeutumisellani tukenut järjestelmää. Kriisi asettaa minut kaikkein ensimmäiseksi vastakkain oman itseni kanssa. Kriisiin joutuminen on tuskallista. Illuusiot haihtuvat. On yksinkertaisempaa etsiä syytä

ympäriäni, oman itseni ulkopuolelta. Kuitenkin on niin, että niin kauan kuin teen siten, olen vangittuna uhrin rooliin. Tämä vangittuna oleminen lamauttaa minut, vie voimani ja tekee minut yhä kyvyttömämmäksi tekemään sitä, mikä voisi kääntää tilanteen paremmaksi, joten kaikki jatkuu aivan kuin itseään toteuttava ennustus.

Voisi esittää vastalauseen: olen toki yhä uudelleen yrittänyt parantaa olosuhteita, muuttaa toisia ihmisiä, saada järjestelmä toimimaan niin hyvin kuin mahdollista. Mutta vaikka niin olisi ollutkin, minun täytyy kysyä rehellisesti itseltäni: miten onnistuin siinä? En mitenkään, ainakaan siten, että vaikeudet olisivat pohjimiltaan poistuneet. Sillä toisen ihmisen muuttaminen on täysin mahdotonta. Sananlasku pitää paikkansa: On vain yksi ihminen maailmassa, jota voit muuttaa – sinä itse. Siinä on käännekohta. Olosuhteet, järjestelmä – ne voivat muuttua vain, jos kaikki osalliset ovat valmiita muuttamaan itseään. Mutta siihen ei voida pakottaa.

Siksi kriisin kokeminen voi johtaa muun muassa siihen, että päätän jatkaa eteenpäin ja jättää olosuhteet taakseni, etsiytyä sinne, missä löydän tai voin luoda sellaiset elämänehdot, jotka sallivat minun hengittää, toimia taas luovasti, päästä sopusointuun luovan potentiaalini kanssa ja missä voin tuntee olevani mielekkäästi oikeassa paikassa. Tarkasteltaessa tapahtumia jälkikäteen, ehkä vasta joidenkin vuoden kuluttua, voi syntyä kiitollisuuden tunne kriisiä kohtaan, joka nopeutti kehitystäni. Kun olen vielä kriisin keskellä, elään minussa kyllä kaikkea mahdollista, mutta varmasti ei kiitollisuutta. Voitaitsinkin sanoa: Jos tunnen kriisin aikana näkeväni sen selkeästi ja arvostavani sen myönteisiä vaikutuksia – silloin se ei oletettavasti ole mikään kriisi. Aidon kriisin tunnistaa joko lyhyemmän tai pitemmän aikaa kestävästä voimattomuuden ja avuttomuuden tunteesta. Kuten Luukkaan evankeliumin tuhlaajapojan tunteessa, että hän oli yksinäisenä ja nälkäisenä kurjemmassa asemassa kuin siat, joita hänen piti paimentaa.

Vasta voimattomuus saa aikaan sen voiman kypsytymisen, joka voi johtaa siitä pois. Mikä voima se on? Uhrivoima. Tie voimattomuudesta ylösnousemukseen, uuteen elämään kulkee uhrin kautta. Minun täytyy

myöntyä luopumaan jostakin. Aivan perusteellisesti. Jotta voin suostua uuteen, varjella sitä ja tarttua siihen.

Tässä merkityksessä kriisi kärjistyksineen ja mahdollisine dramaattisuuksineen on minulle kuin kohdalon järjestämä kättilö, ja kivut ovat synnytyskipuja. Ovatko ne vältettävissä? Voisiko ehkä kuitenkin olla mahdollista kehittyä ja ottaa uusi suunta elämässä myös ilman kriisiä? Joskus kyllä. Erityisesti, jos on harjoitellut toimimaan oivalluksen perusteella. Jos on kehittänyt terveellistä etäisyyttä itseensä. Jos osaa suhtautua riittävästi huumorilla. Jos omistaa aitoja ystäviä tai vähintäänkin on edes yksi ihminen, jonka kanssa voi keskustella todella ja joka peilaa toista rehellisesti ja mahdollistaa siten itsetuntemuksen kasvun. Mutta näitä kaikkia edellytyksiä ei ole aina saatavilla.

Ilmestyskirjan kirjeessä Laodikean seurakunnalle sanotaan: ”Ketä minä rakastan, häntä minä kasvatan kohtaloniskuun.” (Käännös Emil Bockin mukaan). Jos se, joka näin puhuu, on samalla minun korkeamman minuuteni kantaja, niin silloin se on loppujen lopuksi minä itse, joka ohjaa tielleni kriisiin, jotta sen läpäiseminen ja voittaminen mahdollistaa minulle uuden kehitysaskelen. Silloin voin tuntee kriisin – millaisena se minut milloinkin kohtaa – ei vain haittana tai kirouksena, vaan myös taivaan lähettämänä tukena kehittymiselleni.

Mutta se vaatii yleensä aikaa. Koska on kyse kehittymisestä. Sielullisesta kehittymisestä. Ja sitä ei saada aikaan päätöksin vaan ainoastaan elämällä. Usein muut ihmiset osallistuvat kriisien esiintymiseen ja kehittymiseen. Usein liitymme näihin ihmisiin syytöksin tai jopa vihan tuntein. Kun uusi ranta on saavutettu, kun ehkä jopa ensimmäinen hento kiitollisuuden tunne vaikeaa aikaa kohtaan alkaa nousta esiin, koska alamme havaita sen arvokkaat hedelmät, silloin on tultu myös aikaan antaa anteeksi. Anteeksianto, jota varten minun pitää oletettavasti voittaa oma itseni, mutta jonka kautta minä – mitä perusteellisemmin sitä harjoittelen – voin jatkaa vapaana ihmisenä omaa elämäntietäni.

Artikkeli on julkaistu Die Christengemeinschaft-lehdessä 9/2021: Es müsstet doch auch ohne Krise gehen, oder?!

Käännös: Sirpa Turunen-Viljanmaa

KRISTITYHTEISÖN PERUSTAMINEN SVEITSISSÄ JA SUOMESSA

Pekka Asikainen, Iitti

Perustaminen Dornachissa

Syyskuussa 1922 Sveitsin Dornachissa syntyi Die Christengemeinschaft, uskonnollisen uudistumisen liike, Kristittyjen yhteisö, joka täällä kristallisoitui nimeksi Kristiyhteisö. Rudolf Steinerein antroposofisen työskentelyn ”kehto”, Goetheanum, Vapaan hengentieteellisen korkeakoulun ja monien antroposofisten virikkeiden keskus, tarjosi sijan myös uskonnollisen uudistusliikkeen perustamiselle. Sen varsinainen syntypaikka oli puusta veistetty ensimmäinen Goetheanum-rakennus, sen eteläisen siiven ylimmän kerroksen eurytmiasali, ns. Valkoinen sali. Tässä salissa vietettiin Kristiyhteisön ensimmäistä jumalanpalvelusta, ja siitä katsotaan uudistusliikkeen alkaneen, mutta samasta salista ensimmäisenä myös liekit löivät taivaalle joulu-kuun viimeisenä päivänä 1922.

Kristiyhteisön perustajapapit, Breitbrunn elokuu 1922

Ensimmäinen maailmansota oli jättänyt jälkeensä epätietoisuuden ja kaoottisen tyhjyyden. Teologian opiskelijat kokivat yliopiston riistävän heiltä viimeisetkin uskonrippeet. Jotkut olivat kuulleet Rudolf Steinerein esitelmiä ja toisistaan tietämättä lähtivät Steinerein luokse Dornachiin, Sveitsiin, kysymään miten teologiaa ja uskonnollista elämää voitaisiin kehittää ja uudistaa. Vastauksena tämä kehotti nuoria kokoamaan ryhmän, jolle alkaisi pitää kursseja. Kevättalvella 1920 Steiner puhui apua pyytämään tulleille nuorille: ”Jos pystyite viemään läpi tuon suunnitelmanne... niin sen merkitys koko ihmiskunnalle olisi todella suuri.”

Hengentieteen perustajana Rudolf Steiner ei itse voinut ryhtyä uskonnollisen liikkeen perustajaksi.

Perustelut löytyvät jo Steinerein Berliinissä pitämästä esitelmästä 20.2.1917. ”...oikealla tavoin uskonnollisesti kokeva ihminen myös tuntee tarvetta tietoon, tiedostamiseen, sillä uskonnollisesta kokemisesta syntyy hengentietoisuus. Hengentiede johtaa tietoon hengestä samalla tavoin kuin luonnontiede johtaa tietoon luonnosta... Subjektivisesti sanottuna: palava uskonnollinen elämä voi tänä päivänä ohjata ihmisen hengentieteen pariin.”

Ja Steiner oli nimenomaan hengentieteen perustaja.

Rudolf Steiner aloitti ensimmäisen teologien kurssin Stuttgartissa kesäkuussa 1921 ja toisen saman vuoden syksyllä Dornachissa. Kurssit jatkuivat syyskuussa 1922, jolloin Kristiyhteisö varsinaisesti perustettiin. Liikkeen näkyvimmäksi hahmoksi nousi Friedrich Rittelmeyer (1872–1938), tunnettu saarnamies, viimeksi

Berliinin Neue Kirchen rakastettu ja kunnioitettu luterilainen saarnamies, josta tuli ensimmäinen Kristiyhteisön arkkilyhjäaja. Hänen tuekseen nousi Emil Bock (1895–1959), teologisista kirjoituksistaan ja Uuden testamentin avaavasta käännöksestään meilläkin tunnettu, ensimmäisten joukossa vihkimyksen saanut pappi. Rittelmeyerin kuoleman jälkeen hänestä tuli seuraava arkkilyhjäaja.

Rudolf Steiner itse tarjosi ratkaisevan apunsa liikkeen syntymiseen välittämällä papistolle suurimman osan pyhien toimitusten teksteistä jo syksyllä 1921 ja sitten vähitellen kaiken tarpeellisen avun aina kynttilöitä ja alttarikuvaa myöten. Hän avasi ja antoi merkityksen kirkkovuoden juhla-ajoille, antoi juhla-aikojen

värit, papin ja ministranttien vaatetuksen ja symbolien yksityiskohdat.

Kun Friedrich Rittelmeyer selebroi eli toimitti ensimmäisen jumalanpalveluksen, Ihmisen vihkitoitituksen, Steiner istui alttarin lähellä ja seurasi hiljaisella intensiteetillä tapahtumaa, välillä nousi hiljaa lähemmäksi opastaen jossain yksityiskohdassa. Muuntumisosan loputtua hän oli kuiskannut Rittelmeyerille tuskin kuuluvasti: ”Pater noster”, ”Isämeidän-rukous”.

Ihmisen vihkitoitituksen laskeutuminen maan päälle ei tapahtunut suinkaan yhdellä kertaa ja valmiina, vaan ”laskeutumisen” voi katsoa olleen eräänlainen inkarnaatitapahtuma. Jopa nimitys die Menschenweihehandlung, Ihmisen vihkitoititus tuli vasta aivan viimeisen perustamiskurssin alussa. Siihen saakka Steinerein oli käyttänyt toimituksesta vaihtelevaa nimitystä messu, uhripalvelus tai uhritoimitus. Samoin koko nimi Kristittyjen yhteisö (Die Christengemeinschaft) annettiin liikkeelle Steinerein ehdotuksesta vasta kesällä 1922. Myös epistolarukoukset eli ns. aikarukoukset tai aikakirjeet annettiin vähitellen, ja Steiner luovutti ne sitten papistolle. Vain Kolminaisuuden rukouksen papisto oli saanut jo aivan perustamiskurssin alussa.

Ensimmäinen Ihmisen vihkitoititus tapahtui lauantaina 16.9.1922 ja kesti noin kolme tuntia, koska samalla saivat pappisvihkimyksen myös 12 ensimmäistä kandidaattia, joista tuli ensimmäiset Kristiyhteisön papit. Myös seuraavat Vihkitoititukset olivat samalla pappisvihkimyksiä, kunnes kaikki 45 pappiskokelasta olivat saaneet vihkimyksen. Heidän joukossaan oli mukana myös kolme naista. Papiston sisäisessä piirissä Rudolf Steiner vielä palasi tähän tapahtumaan myöhemmin ja tunnusti kokemuksensa yliaistisen maailman erityisen voimakkaasta läsnäolosta. Näin alkoi uudesti perustettu sakramentalismi.

Rudolf Steinerialla oli erityisen läheinen suhde nuoriin teologeihin. Peter Selg kirjoittaa, että ensinnäkin minkään muun antroposofiasta syntyneen liikkeen perustamisvaiheita ei ole dokumentoitu niin tarkoin kuin juuri Kristiyhteisön. Hän on myös huomannut, että missään muussa uudistusryhmässä, olivatpa kyseessä lääkärit, opettajat tai maanviljelijät, Steiner ei ole ollut niin syvästi koko olemuksellaan mukana kuin tässä uskonnollisen uudistumisen liikkeessä.

Kristiyhteisö ja Antroposofia 1923

Kristiyhteisön Suomeen tulo kesti lähes neljäkymmentä vuotta. Antroposofisen liikkeen sisällä toki oli tiedossa, että Dornachissa oli syntynyt monien uudistusliikkeiden lisäksi myös uskonnollinen uudistusliike, mutta mitään konkreettista ei täällä ollut tapahtunut. Johannes Leinon toimittama ensimmäinen antroposofinen julkaisu Antroposofia tosin kirjoittaa jo 1923 sekä Waldorf-koulun että uskonnollisen liikkeen syntymisestä. Artikkelista kuultaa läpi Steinerein esitelmä 30.12.1922, jossa hän puhuu erittäin kielteiseen sävyyn ”uskonnollisen liikkeen” luonteesta. Tuon esitelmän mukaan antroposofi ei tarvitse mitään uskonnollista

liikettä, vaan päinvastoin uskonnollinen liike tarvitsee antroposofia neuvonantajikseen. Antroposofia kirjoittaa uskonnollisesta liikkeestä näin:

Eipä siis ole merkittävää, että useat teologit Saksassa antautuivat t:ri Steinerein kannattajiksi, sillä moni kysymys, joihin ei yliopistoissa opetettu teologia antanut heille vastausta, sai selityksensä antroposofian kautta. Nykyään löytyy Saksasta 80 pappia, jotka lukeutuvat t:ri Steinerein kannattajiin, näistä kuuluu noin

*40 antroposofiseen seuraan. Muutamat näistä papeista vaikuttavat eri seuduilla pitämällä jumalanpalveluksia ja esitelmiä. He halusivat myöskin antaa opetusta sellaisille henkilöille, jotka eivät vielä olleet perehtyneet antroposofiaan, vaan tunsivat vastustamatonta vetoa voimaa sitä kohtaan. T:ri Steiner antoi heille pyynnöstä neuvoja jumalanpalveluksen suhteen, joka järjestetään niin, että se vaikuttaa erikoisen herättävästi kuulijoihin. Siten on syntynyt kokonaan uusi suunta, joka kirkonmenojen puitteissa antaa antroposofisen seurana **ulkopuolella oleville** henkilöille osallisuutta niistä henkisistä virtauksista, jotka vaikuttavat antroposofian kautta. **Nämä kirkonmenot eivät ole tarkoitettuja seurana jäsenille**, jotka tietoisesti kehittävät ajatustansa, tunnetansa ja tahtonsa.*

Margareta Morgensternin talo, jossa 1922 asui myös Michael Bauer

Sävyn taustalla on tapahtumia, joista on puhuttu ja kirjoitettu hyvin vähän, koska aihe on ollut arka. Vaikeaminen puolestaan on johtanut ikäviin väärinkäsityksiin. Valmistavissa esitelmissään tuleville uudistusliikkeen perustajille Rudolf Steiner oli tuonut esille seikkoja, joita olisi tullut ottaa huomioon seurakuntia perustettaessa. Ensinnäkin uskonnollisen liikkeen ei olisi tullut kerätä kannattajia antroposofisista työryhmistä, vaan olisi tullut etsiä sieluja, jotka eivät olleet löytäneet paikkaansa vanhoista kirkoista eivätkä olleet saaneet niistä tyydytystä uskonnolliseen tarpeeseensa. Tällaisesta periaatteesta oli sovittu.

Perustajat kuitenkin toimivat nuoruuden innolla ja unohtivat sovitut periaatteet jo parissa kuukaudessa. Eräs tällainen oli juuri 20 täyttänyt pappi, Gerhard Klein. Hän oli saanut lähetyksensä Müncheniin ja toimi sydämen innolla myös antroposofisissa työryhmissä keräten Kristiyhteisöön jäseniä. Nuoret sielunpaimenet olivat odottaneet vanhoista kirkoista tapahtuvaa ryntäystä uudistusliikkeeseen, mutta se jäikin tapahtumatta!

Kristiyhteisö ei löytänyt niin helposti jäseniä antroposofisten ryhmien ulkopuolelta!

Suomalaisessa Kristiyhteisö-lehden adventtinumerossa 2021 on pastori Frank Hörtreiterin kirjoitus ”Pioneerit hiukan rosoisemmin” (suom. Pirjo Riikonen). Artikkelissa viitataan näihin nuoruuden innosta syntyneisiin ylilyönteihin, joista artikkelissa käytetään ilmausta ”karma jyllää”. Millaisista ”sattumista” oli kysymys, mitä oli rosoisuuden taustalla? Artikkelissa mainitaan jo edellä esiintynyt nimi, Gerhard Klein (1902–1980), joka ei kyennyt näkemään innokkaan toimintansa seurauksia, mutta hän ei suinkaan ollut ainoa.

Monissa kaupungeissa antroposofiset työryhmät alkoivat muuttua Kristiyhteisön seurakunniksi. Kukaan ei vielä pystynyt näkemään näiden liikkeiden keskinäistä eroa. Kristiyhteisön toiminnan erilaisuus antroposofiseen työhön verrattuna ei ollut noussut kylliksi tietoisuuteen.

Gottfried Galle ja Rudolf Frieling Helmer Knutarin vihkimisen aikoihin 1967.

Kirjassaan ”Menschenweihehandlung” Peter Selg kirjoittaa näistä onnettomista tapahtumista seuraavasti: *Nykyään tiedämme, että seurakuntien perustaminen lokakuussa 1922 oli vaivalloista ja yksittäisillä paikkakunnilla varsin myrskyisää. Antroposofisen osaston johtaja Münchenistä, professori Hans Wohlbold kirjoitti Rudolf Steinerille 2. joulukuuta, että muuan Kristiyhteisön pappi esiintyy antroposofisissa piireissä auktoriteettina ja levittää painokkaasti Steinerin toivetta, että antroposofit osallistuisivat seurakuntien perustamiseen, sillä muutoin he syyllistyvät siihen, että Kristuksen ilmestyminen eteerisessä jää tapahtumatta (Peter Selg) --- ja jotka ovat vain antroposofeja, heille ylimalkaan tie Kristuksen luokse pysyy suljettuna. Pastorin nimi oli Gerhard Klein.*

Münchenin antroposofisen osaston rouvat arvostivat Gerhard Kleinin korkealle ja olivat äärettömän innostuneita uudesta ”antroposofisesta kultista.” Seurauksena lähes kaikki antroposofit siirtyivät uskonnolliseen uudistusliikkeeseen ja lahjoittivat sinne rahansa – samalla antroposofinen seura, jonka eteen Steiner oli vuosikautia tehnyt työtä, kuihtui kuihtumistaan. Münchenin tilanne oli äärimmäinen esimerkki, mutta vastaavia oli muuallakin, Hampurissa, Bielefeldissä, Konstanzissa... Marie von Siversin mukaan Kristiyhteisön

voittokulku heijastui Steinerin esitelmäsarjojen myyntiin: tilauksia peruutettiin. Nythän antroposofia oli saanut ”kruununsa”, kultin, eikä hengentieteellinen työskentely enää ilmiselvästi ollut tarpeen. Näin Peter Selg kirjassaan Menschenweihehandlung.

Tässä tukalassa tilanteessa Steiner piti surullisen kuuluisan esitelmänsä 30.12.1922, jonka mukaan antroposofi ei tarvitse uskonnollista uudistusliikettä, vaan päinvastoin antroposofien tulee olla neuvonantajina uskonnollisen liikkeen jäsenille! Esitelmällä oli vaikutuksensa. Rudolf Frielingin mukaan Leipzigissa joulun toimituksissa 1922 paikalla oli noin 100 henkeä, vuoden kuluttua enää kaksi tai kolme. Papistolle esitelmä merkitsi äkillistä herätystä aivan uuteen todellisuuteen.

Ensimmäiset askelet Suomessa: Waldemar Mickisch (1900–1944)

Viisi vuotta suomalaisen Antroposofia-lehden artikkelin julkaisun jälkeen Kristiyhteisö otti ensimmäiset haparoivat askelensa Suomessa, kun ensimmäisten joukossa pappisvihkimyksen saanut Waldemar Mickisch tuli Suomeen ja tutustui suomalaisiin antroposofeihin ja ilmapiiriin. Hän jopa selebroi Helsingissä kahdena elokuisena sunnuntaina 1928 ja koki välittömän yhteyden Suomen kansanhenkeen, hengen historiaan sellaisena kuin sitä runoissa kuvataan. Mickisch oli myös vierailut Haminassa ja tutustunut muutamaa henkilöihin, jotka lukivat Christengemeinschaft-lehteä ja Emil Bockin kirjoituksia. Erittäin mielenkiintoinen oli hänen tuttavuutensa 50-vuotiaaseen herra von Gerichiin, entiseen kenraaliin, joka oli osoittanut suurta kiinnostusta meidän yhteisöämme kohtaan. Paul von Gerich oli juuri sellainen, joka oli pettynyt luterilaisen kirkon epäuskoon ja ehtoollisen sakramentin halveksimiseen. Mickisch oli pannut merkille ruotsin kielen aseman heikkenemisen Suomessa eikä Venäjän pelkokaan jäänyt häneltä huomaamatta. Hän toivoi kovasti, että näissä pienissä Venäjän naapurimaissa uudistettu kristillinen elämä saisi jalansijaa, ennen kuin ne kenties ”nielaistaan”.

(Paul von Gerich (1873–1951), kenraalimajuri, Saksan varakonsulina vuoteen 1945, Helsingin suojeluskuntapäällikkö, kirjoittanut venäjäksi lukuisia sodankäyntiin liittyviä teoksia ja Astrologia-nimisen teoksen, jota voi ostaa nykyäänkin.)

Toiset askelet: Gottfried Galle (1901–1968)

Seuraavaksi Suomessa vieraili nuori mies, Kristiyhteisön pappiseminaristi Gottfried Galle. Hän tuli lomallaan Suomeen ensimmäisen kerran jo 1927, vuotta ennen Mickischiä. Saatuaan pappisvihkimyksen Rittelmeyeriltä hän solmi avioliiton ja halusi tulla Suomeen aloittamaan täällä Kristiyhteisön toimintaa. 1933 myönnetyn raha-avustuksen turvin hän tuli tänne puolisonsa Hannelen kanssa, selebroi täällä säännöllisesti lähes vuoden ajan, harjoitti Oberuferilaisia joulunäytelmiä, laulatti antroposofeja, opetti leikkejä ja soitti huilua. Papiston kiertokirjeessä hän mainitsee

sunnuntaiset Vihkitoimitukset, että paikalla oli aluksi vähintään kaksi, jouluna 12 ja pääsiäisenä jopa 18 henkeä. Kaksi lasta hän oli kastanut. Galle kirjoittaa myös aloittaneensa Vihkitoimituksen suomentamisen erään johtokunnan jäsenen kanssa.

Kirjailija Kersti Bergrothiin hän oli tutustunut ja hänen kauttaan oululaiseen pastori (Juho) Karhuun, joka oli turhautuneena irrottautunut vakituisesta papin tehtävästään ja alkanut kiertää Lappia saarnaten kuuromykille. Karhun välityksellä hän yllätykseksensä joutui pohjoisessa pappien kokoukseen, jossa herätti innostusta kertoessaan uudistusliikkeestä. Yksi papeista oli innoissaan huudahtanut: ”Te toitte meille Saksasta uuden siemenen. Me perustamme uuden kirkon!”

Kevätalvella 1934 Gottfried ja hänen puolisonsa Hannele saivat yllättäen kielteisen päätöksen uuteen oleskelulupaansa. Taustalla oli arkkipiispa Lauri Ingman (1868–1934). Gallea neuvottiin ottamaan yhteyttä opetusministeri Yrjö Loimarantaan, joka oli samalla Viipurin hiippakunnan piispa. Tästäkään ei ollut apua, vaan Loimaranta yksinkertaisesti vain toivotti Gottfried Gallen työhön Jumalan siunausta, mutta toivotti hänet kuitenkin tervetulleeksi Suomeen milloin tahansa – turistina tai tutkijana.

Galle sairasti diabetesta ja joutui sittemmin luopumaan toisesta jalastaan. Yksijalkaisena hän vielä opeteli selebroimaan, levitti ympärilleen valoa ja iloa. Mozartia hän rakasti kaikesta sydämestään, Taikahuilusta puhuessaan hän säteili innostusta. Hän oli tutustunut myös Helmer Knutariin ja he kävivät keskenään syvällistä kirjeenvaihtoa. Vielä kuolinpäivänsä aamuna Galle oli selebroinut, oli käynyt ostamassa tarvikkeita edessä olevaa Suomen matkaansa varten, kävi parituntisen sielunhoitokeskustelun erään seurakuntalaisen kanssa, ja siirtyi sitten takaisin henkiseen maailmaan. Päivä oli 9.5.1968.

Kolmas Suomessa vierailut kristiyhteisön pappi oli Friedrich Doldinger (1897–1973). Hän teki puolisonsa kanssa ennen Talvisotaa pitkän suomen vierailun kesällä 1937 aina Lapin perukoita ja Laatokan Valamoa myöten. Hänen puolisonsa Johanna on kirjoittanut matkasta yksityiskohtaisen, 60–sivuisen päiväkirjan.

Kolmannet askelet: Johannes Hemleben (1899–1984)

Sodan jälkeen vielä kolmas perustajapappeihin kuulunut, Johannes Hemleben, kävi Suomessa keväällä 1954 ja toisen kerran syksyllä. Hän oli lukenut Waldemar Mickischin ennustuksen Itämeren rannikon maisista ja toiveen, että seurakuntia tulisi nopeasti perustaa, ennen kuin nämä maat ehkä nielaistaan, mikä sitten tapahtuikin.

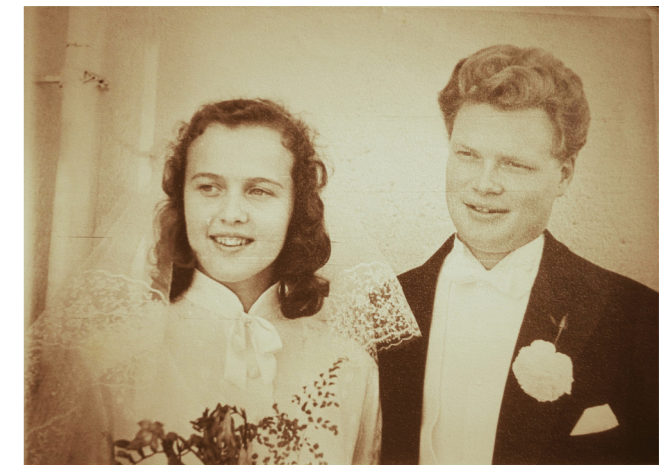
Hemleben oli pitänyt yliopistolla kaksi esitelmää, ”Elämänpelko ja sen voittaminen” ja ”Vuorisaarnan moraalit”. Marian ilmestyspäivänä hän oli käynyt kahdessa kreikkalais-ortodoksisessa kirkossa ja kahdessa ruotsinkielisessä protestanttisessa. Hän ihmetteli, miten suomalaiset kokivat Marian ilmestyspäivän niin suurena juhlanäytelmänä, vaikka katolisuus oli jo vuosisatoja

sitten hävitetty maasta. Kadulla sen sijaan hän oli kohdannut toisen maailman, teknistyneen eurooppalaisen ja toisaalta amerikkalaisuuden. Syksyllä Hemleben kertoo pitäneensä antroposofeille kahden päivän kurssin Johanneksen evankeliumista. Samalla hän oli pannut merkille, että antroposofia alkoi koskettaa heti, kun sielua kosketteli uskonnollisesti. - Ja jälleen kerran minulle esitettiin kysymyksiä Kristiyhteisöstä ja työn aloittamisesta Suomessa. Minun oli vain hyvin pidättyvästi vastattava, että niin kauan kuin ei ole suomalaisia, joka uskaltautuisi Stuttgartiin pappiskoulutukseen, meidän on vain odotettava... ja tehtävä kaikemme, että sakramentit eläisivät ja toteutuisivat Suomessa. Minusta tuntuu, että tämän kansan genius odottaa sitä.

Johannes Hemleben ei voinut tietää, että samoihin aikoihin eräs nuori mies etsi sisältöä elämänsä, oli hiljattain tutustunut Oberuferilaisiin joulunäytelmiin ja steinerkoulun opetusmetodeihin.

Perustavat askelet: Helmer Knutar (1926–1991)

Helmer Knutar oli syntynyt Hämeenlinnassa 24.1.1926. Isä oli ruotsinkielinen upseeri ja hänen ammattinsa vuoksi perhe joutui usein muuttamaan toiselle paikkakunnalle. Äiti taas oli suomenkielinen, syvästi uskonnollinen, ja häneltä uskonnollisuus periytyi lapsille. Muuttoja kertyi perheelle kaikkiaan 33. Näissä jatkuissa olosuhteiden muutoksissa äiti oli henkisenä ja hengellisenä tukena kolmelle lapselleen.

Pirkko ja Helmer Knutar, hääkuva.

Syttyi Talvisota. Sodan aikana Helmer toimi vapaaehtoisena lähettinä, kunnes Mannerheimin määräyksestä kaikki alle 18-vuotiaat komennettiin pois rintamilta sotilaspoikien tehtäviin, joita olivat talvella mm. halonhaku. Näihin aikoihin Helmer tutustui myös Kari Krohniin (Kurki-Suonio), josta sittemmin tuli antroposofinen lääkäri, ja jonka kanssa syntyi elinikäinen ystävyys. Yhdessä he pyrkivät myös lääketieteelliseen, mutta Helmer lähtikin Mellilään, sukulaisensa maatilalle ”kunnon” töihin ryhtyäkseen maanviljelijäksi. Äiti oli kuitenkin eri mieltä: pojan oli lähettävä opiskelemaan. Parin kuukauden kuluttua Helmer sitten muuttikin Helsinkiin. Yliopiston opintokirjassa tuolta ajalta on ruotsinkielinen merkintä: Fritz Helmer

Knutar, född 24.1.1926, kirjoittautunut Yliopiston historiallis-kielitetieteelliseen tiedekuntaan 1.10.1951. Helsinkiin muuttoa seurasi henkistä ja hengellistä etsintää. Kasvatuksellisten ihanteiden etsintä näkyi hänen nuoruudessaan monin tavoin.

Kirkon nuorisotyö

Töölön seurakunnassa toimi nuorisopastorina erittäin tunnettu Ilmo Launis, ja sinne Helmer konfirmaationsa jälkeen suuntasi iltaisin askeleensa. Seurakunnassa toimi kuoro ja erilaisia kerhoja, joihin Helmerin lisäksi osallistui paljon nuoria.

Ilmo Launis järjesti seurakunnassaan niin sanottuja ”rapsodioita”, raamatullisia kohtauksia, joissa nuoret näyttelivät. Launis kiipesi saarnastuoliin kertomaan Raamatun tapahtumia, puhumaan vuorosanoja ja nuoret alhaalla näyttelivät. Esityksiä oli jopa Messuhallissa – myös rukouslauantaisin. Tällä tavalla monet Pyhän kirjan kertomukset tulivat Knutarille tutuiksi jo nuoruudessa. Nuorisoryhmän jälkeen Knutar kävi nuorisohjaajan kurssin ja toimi sitten nuorten ohjaajana sekä Töölön että Meilahden seurakunnassa Helsingissä. Sen aikaiset työtodistukset antavat Knutarista erittäin positiivisen kuvan nuorten ohjaajana ja kasvattajana.

Kirkon tueksi taiteella. Maalaus Eija Dodds, veistos ja kuva Päivi Honkasalo

Yksi Töölön kirkon nuorten kerhoista oli nimeltään Oxford-ryhmä. Siellä Helmer tutustui mieheen, jonka nimi oli Martti Hela (1890–1965). Hela oli kasvattaja, siihen aikaan myös Helsingin opettajakorkeakoulun rehtori, säveltäjä, kanttoriurkuri, amatöörikuorojen ja orkestereiden johtaja sekä Oxford-liikkeen kannattaja. Julkaisemassaan kirjassa ”Oxfordia oppimassa” (WSOY 1935) Hela kirjoittaa omista kasvatustehosteistaan, joiden hän koki elävän myös tässä liikkeessä:

”Uskonnollisen kasvatuksen tarkoituksena on

Jumalan herättämän uskonnollisen elämän ilmeneminen ja rakennusaineksen antaminen sille siten, että Jumala ja Kristus ovat lapsille todellisuutta...” Eivätkö nämä lauseet ilmaise juuri sitä, mitä Helmer Knutar koko ikänsä pyrki toteuttamaan myös aikuisille?

Kaunis tyttö parvella

Seurakuntanuorten joukossa oli muuan hoikka, kaunis neito, joka Launoksen pitämässä iltakirkossa kerran sattui istumaan yksin parvella. Vastapäiselle parvelle ilmestyi rehdin oloinen nuori mies, Helmer Knutar. Huomattuaan tytön Helmer ei enää voinut kääntää katsettaan hänestä. Ilmo Launokelta Helmer sai kuulla, että tyttö oli kotoisin Metsäpirtistä, rajantakaisesta Karjalasta ja nimeltään Pirkko Haapsaari.

Kun seuraavan kerran ”rapsodioiden” harjoitukset päättyivät, ja Helmer lähti kirkolta, hän huomasi edellään saman tytön, joka oli herättänyt hänen kiinnostuksensa kirkon parvella. Kohteliaasti Helmer tiedusteli, josko saisi kantaa tytön matkalaukkua. ”Kiitos”, tyttö vastasi napakasti, ”kannan kyllä itse oman laukkuni!” Ja niin tapahtui.

Oliko se enteellistä? Pirkko Haapsaaresta tuli myöhemmin Pirkko Knutar, ja hän sai kantaa oman matkalaukkunsa lisäksi myös miehensä matkalaukkua varsinkin heidän matkatessaan silloiseen Neuvostoliittoon. Vaikka Pirkko Knutarista välittyi myöhemmin erityisen lempeä, sydämellinen ja ehkä hauraskin vaikutelma, hänessä oli ainoa annos omaa tahtoa ja voimaa. Perheen ainoana tyttönä hän oli oppinut pitämään puolensa kolmen veljen rinnalla. Siitä seurasi, että asiassa kuin asiassa hän yleensä sai tahtonsa läpi. Ennen rippikouluun menoaan Pirkko oli ollut kiinnostunut kreikkalais-katolisesta kirkosta ja kävi salaa vanhemmiltaan Pyhän Nikolaoksen kirkossa Hietaniemen hautausmaan takana. Lopulta Pirkko ilmoitti vanhemmilleen menevänsä kreikkalais-katoliseen kirkkoon! Tällä kertaa Pirkko ei saanutkaan tahtoaan läpi, vaan isä vastusti tiukasti Karjalan murretta puhuen: ”Nii kauva ku sie asut miu kato alla, nii sie pysyt omassa kirkossa.”

Niinpä Pirkko jatkoi salaa Nikolaoksen kirkossa käymistään, mutta Töölön seurakunnan rippikouluun hänen kuitenkin oli mentävä. Rippipapiksi hän sai Ilmo Launoksen.

Konfirmaation jälkeen Pirkko kihlautui muutaman vuoden itseään vanhemman Helmerin kanssa. Avioliittoa varten 17-vuotias tarvitsi isänsä luvan. Isälleen Pirkko perusteli: ”Itsehän sinä minut tähän kirkkoon lähetit!” Lupa heltisi ja heidät vihittiin seuraavana vuonna. Sulhanen oli tuolloin 25-vuotias. Vähitellen heille kasvoi ”suurperhe”. Kahdeksas lapsi, poika, syntyi viimeisenä samoihin aikoihin kuin ensimmäinen Kristiyyhteisön seurakunta.

Joulunäytelmät

Oberuferilaisia joulunäytelmiä oli Helsingissä

harjoiteltu jo 1933, jolloin pastori Gottfried Galle ker- too harjoittaneensa niitä. Seuraavat merkinnät ovatkin vasta vuodelta 1952. Silloin Kristuksen syntymä- ja paimennäytelmää esitettiin ruotsiksi Balderin salissa Aleksanterinkadulla Helsingissä ja siitä Helmer Knutarin elämä sai uuden käänteen. Toistaiseksi hänen tehtäväkseen tuli näytellä yhtä paimenta.

Siihen aikaan Helmer ja Pirkko asuivat Hietaniemenkatu 12:ssa tekstiilitaiteilija Ingeborg (Olin-) Nummelin alivuokralaisina. Kun Helmer palasi ensimmäisestä joulunäytelmän harjoituksesta myöhään illalla vuokraemäntänsä luokse kuudenteen kerrokseen, hän kauhisteli, että sillä tavoin kumarrellaan ja tervehdittää Jumalan lisäksi kaikkea mahdollista. Rouva Nummelin kanssa sukeutui painokas keskustelu, jota käytiin kello kahteen asti yöllä. He seisoivat koko ajan eteisessä, mihin päällysvaatteet laitetaan - ja keskustelivat.

Keskustelun seurauksena Helmeristä tuli näytelmien suuri ystävä ja kunnioittaja. Varsinkin Kolmen kuninkaan näytelmää hän piti erityisen tärkeänä meidän ajallemme. Myöhemmin hän itse näytteli monena vuonna Melchioria, punaista kuningasta ja ohjasikin esityksiä. Totta puhuen oberuferilaiset näytelmät raottivat 26-vuotiaalle Helmer Knutarille ovea antroposofiaan.

Steinerpedagogiikka

Helsingin Suomalaiselle Kauppakorkeakoululle oli järjestetty 1954 steinerkoulu ja -pedagogiikkaa esittelevä näyttely, jonne Helmer Knutar ”sattumalta” pyydettiin valokuvaajaksi. Näyttely avasi Knutarille lopullisesti uuden näkökulman antroposofiseen ihmiskuvaan ja pedagogiikkaan ja sysäsi hänet Sveitsiin, Goetheanumiin, opiskelemaan Steiner-pedagogiikkaa. Kolmen vuoden kuluttua hän palasi takaisin opettajaksi Helsingin Rudolf-Steiner-kouluun. Koululla oli menossa kolmas toimintavuosi, kun Helmer sai vastuulleen luokan, jota opetti kahdeksan vuotta aina siihen hetkeen asti, kun lähti Stuttgartiin, pappisseminaariin.

Suomen Kristiyyhteisön alkuajoista voi panna merkille, että koululla on ollut tärkeä tehtävä liikkeen synnyssä. Kristiyyhteisön ystävien perustamiskokouksessa 1966 oli runsaasti Steiner-koulun opettajia, näkyvimpanä persoonallisuutena Kaisu Virkkunen. Ensimmäiset kokoontumiset tapahtuivat niin ikään koulun tiloissa. Mutta vielä myöhemminkin, kun Knutar jo oli saanut pappisvihkimyksen, juhla-aikojen palvelukset pidettiin koululla, vaikka muuten oltiin Kaarina ja Sven Mansikkalan kodissa, jotka myös olivat opettajia. Ulla Blomberg oli yksi koulun kantavista opettajavoimista, joka alkuvuosina jakoi opettajille ruskeita palkkakou- ria, mikäli rahaa sattui olemaan.

Friedrich Benesch (1907–1991)

Friedrich Benesch oli erittäin vaikuttava, väkevä esitelmäsiijä, tulinen persoonallisuus, joka ei jättänyt ketään kylmäksi. Kehen hän katsoi, se tunsu tuon kaisen näkevän katseen tunkeutuvat koko olemuksen läpi.

Suomessa hän on esitelmäsiijä 1960-luvun alussa ruotsinkielisten antroposofien huoneistossa Vironkadulla. Beneschiä pidettiin lähes profeetan veroisena tietäjänä ja esitelmäsiijänä, jonka ei edes ollut tarvis syödä ruokaa samalla tavoin kuin tavallisten ihmisten. Ulla Blomberg ja Ewa Kahelin muistelivat Beneschiä kolmekymmentä vuotta myöhemmin ihmettelemällä, miten Benesch ei syönyt pelkkiä perunoita ja porkkanointa vaan paistoi myös läskiä!

Kirkon tueksi taiteella, Eija Dodds. Kuva Päivi Honkasalo

Tohtori Benesch toimi pitkään myös Stuttgartin pappisseminaarin johdossa ja piti kursseja mm. tietoteoriasta, kristologiasta, geologiasta ja oli mukana kurssihin liittyvillä ekskursioilla. Myös saksalainen idealismi ja sen edustajat, Novalis, Goethe, Schiller, Herder, Fichte olivat hänelle kuin parhaita ystäviä, joiden kanssa hän seurusteli ja joista hän esitelmöi vielä 1980-luvulla.

Työn aloittaminen Suomessa

Kysymys työn aloittamisesta Suomessa oli virinnyt Kristiyyhteisön johdossa 1950-luvun lopulla ilmeisesti Johannes Hemlebenin aloitteesta. Toiset vastustivat, toiset taas kannattivat. Kuin ratkaisuna kysymykseen Friedrich Benesch oli nähnyt unen: Suomen ylle nousee valtava arkaainen tietäjähahmo ja avaa kätensä; kämmenellä lepää kolikko, medaljonki, jossa on näkyvissä ihmisen kasvot. Benesch aavisti heti, mistä oli kysymys. Hänellä oli sovittuna Suomeen kolme esitelmää...

Benesch matkusti Suomeen Ruotsin kautta, jossa hän tapasi kantavan antroposofin, Åke Kumlanderin, joka sitten kutsuttiin Suomeen keväällä 1966 Kristiyyhteisön ystävien perustavaan kokoukseen. Kumlander myös rahoitti erään säätiön kautta Helmerin tulevia seminaariopintoja. Ei sovi unohtaa myöskään Uwe Lemkeä, alun perin saksalaista, sittemmin ruotsalaistunutta pastoria, joka näihin aikoihin monilla esitelmillään raivasi tietä Suomen Kristiyyhteisölle.

Mutta Benesch oli painanut mieleensä unessa näkemänsä miehen kasvot ja kuvaili niitä Kumlanderille.

Tämä tiesi heti, kenen kasvoista oli kyse: ne olivat Helmer Knutarin kasvot.

Ruotsinkielisillä antroposofeilla oli siihen aikaan huoneisto Helsingin Kruununhaassa Vironkatu 9:ssä, kuten edellisessä jo oli puhetta ja siellä Benesch Suomessa käydessään asui ja piti esitelmiä. Mutta suurempia esitelmiä hän piti myös Helsingin Suomalaisella Kauppakorkeakoululla, ja siellä Helmer Knutar kuuli jotakin mullistavaa.

Kohtaaminen

Ensimmäisen esitelmän jälkeen Helmer jäi pitkään istumaan paikalleen. Esitelmiä ei ollutkaan mitä tahansa, vaan tuntui sisältävän jotakin erityisen olennaista, syvästi mietiskelyä, kirkkaasti ajateltua sisältöä ihmisen ja maailman henkisestä todellisuudesta. Benesch tunnisti mielteliään nuoren miehen ja tuli kysymään tämän tunnelmia. ”Minun piti jäädä tähän. En vain tiedä, miksi”, tunnusti Helmer. Sinä iltana he kävelivät pitkään öisen Helsingin katuja ja keskustelivat. Sama tapahtui toisena ja kolmantenakin iltana. Silloin Benesch päätti kysyä sitä, mikä oli askarruttanut häntä jo edellisinäkin iltoina: tulisiko tästä miehestä pappi, uranuurtaja Suomeen? Ja niinpä hän kysyi, olisiko herra Knutar valmis lähtemään Kristiyyhteisön pappiseminaariin Stuttgartiin. Siihen herra Knutar vastasi: ”Mutta vapauttani en aio menettää.”

Papiksi vihkiminen tapahtui sitten Berliinissä 23.9.1967, ja Rudolf Frieling, Kristiyyhteisön perustaja hänkin, sebroi vihkimyksen. Vihkiäisten jälkeen tri Benesch ja Helmer Knutar kohtasivat Stuttgartissa. ”No, miten käes sen vapauden kanssa on?” kysyi Benesch ja laski kätensä isällis-veljellisesti Helmerin olkapäälle.

Ensimmäinen adventti 1967

Kaarina ja Sven Mansikkala olivat opettajia, ja heidän kodissaan pidettiin ensimmäinen suomenkielinen Ihmisen vihkitöimitus adventtina 1967 ja sen jälkeen joka sunnuntai. Kaksi vuotta myöhemmin Knutar sai Ruotsista avukseen Britt Haglundin, joka vastasi pääasiassa ruotsinkielisestä seurakunnasta, mutta kantoi huolta molemmista seurakunnista sebroiden, esitelmiä pitäen, ja akvarelleja maalaten, tehden batiikkeja, joita myytiin seurakunnan hyväksi. Knutarin sairastumisen vuoksi Jussi Tuuri, joka hiljattain oli saanut

pappisvihkimyksen, tuli 1977 Saksasta apuun osallistuen kaikkeen seurakuntatyöhön, suureen Niittylahden kansainväliseen Kristiyyhteisön tapahtumaan ja sen jälkeen monille nuorten leireille esimerkiksi Gotlannissa.

Paljon pieniä seurakuntia

Helmer Knutar oli ensin maanviljelijä, sitten opettaja. Maanviljelijänä hän toimi myös Biodynaamisen yhdistyksen puheenjohtajana, Suomen antroposofisen liiton johtokunnassa hän toimi, ja sen puheenjohtajana 1961–66. Yhdessä Jörgen Smitin, Oskar Borgman-Hansenin ja Arne Klingborgin kanssa hän oli järjestämässä pohjoismaisia antroposofisia päiviä, joiden seurauksena Järnaan syntyi Rudolf-Steiner seminaari.

Todelliselta olemukseltaan Helmer Knutar kuitenkin oli pappi. Hänellä oli suuri sydän, hyvä tahto ja vaka luottamus kristinuskon tulevaisuuteen. Näillä ominaisuuksilla hän voitti paljon sieluja antroposofian ja Kristiyyhteisön piiriin. Hän ei esitelmöinyt, niin kuin tavallisesti Suomessa oli tapana, hajamielisesti papereita selailen kuin kirjanoppineet, vaan hänen puheestaan

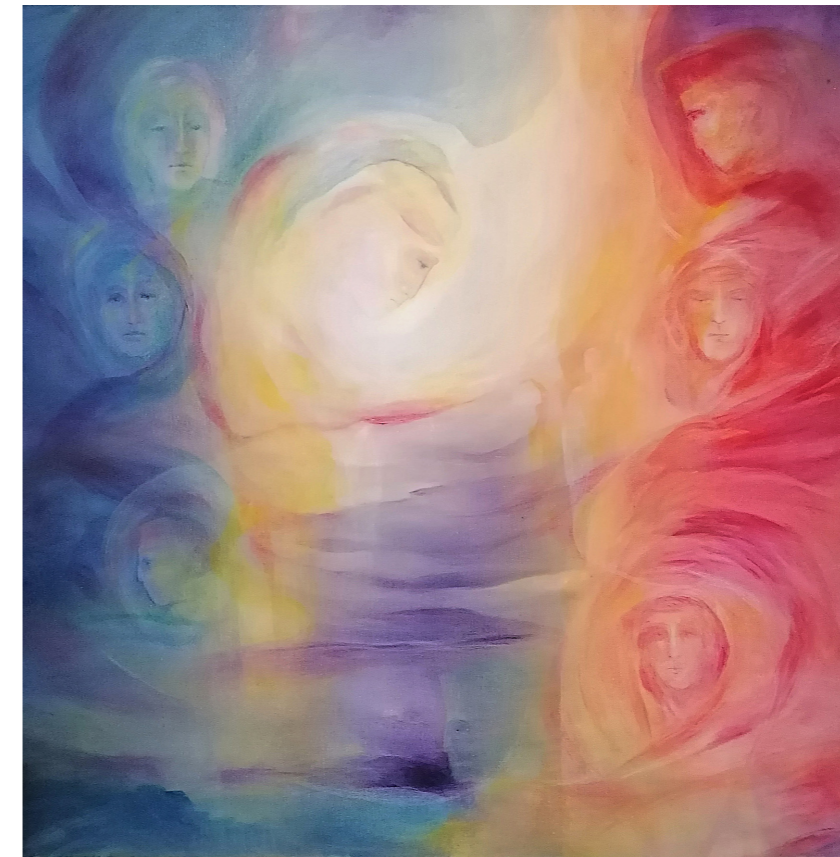

Kirkon tueksi taiteella, Erkki Pirtola. Kuva Ari Harmanen

kuului todellisuus, totuudellisuus, totuus. Jos hän puhui Pyhästä Kolminaisuudesta, syntiinlankeemuksesta, pahan kaksinaisuudesta, synnistä, karmasta, jälleensyntymästä tai vapahduksesta, kuulija sai välittömästi vaikutelman: tuo mies tietää, jopa näkee, mistä puhuu. Hänen saarnoistaan sai vaikutelman: hän tuntee minun kohtaloni, hän puhuu suoraan minulle. Helmer Knutar loihti kuulijoiden eteen kuvan pimeästä maapallosta, jossa kuitenkin siellä täällä tuikkii valoa; aina siellä, missä alttarin äärelle kokoontuu rukoileva seurakunta.

Hänellä oli ehdottomia tavoitteita, jotka saattoivat olla ristiriidassa Kristiyyhteisön silloisen johdon kanssa.

Missä sydämet janosivat uskonnollista uudistumista ja toivoivat sakramentaalista toimintaa, sinne Knutar suuntasi askelensa pyrkien tyydyttämään ihmisten hengen nälän. Näiden periaatteiden mukaisesti hän alkoi sebroida kutsuttuna myös entisessä Neuvostoliitossa, Tallinnassa 1980 ja sen jälkeen Leningradissa ja Tbilisissä, Georgiassa.

Kirkon tueksi taiteella, Eija Dodds. Kuva Ari Harmanen

Kahta periaatetta hän usein toisti:

1. Pahinta, mitä Kristiyyhteisölle voi tapahtua, on se, että siitä tulee instituutio. Liikkeen voima ei ole suurissa seurakunnissa, vaan siinä, että pieniä seurakuntia on siellä täällä - ei suuria katedraaleja.

2. Kaikenlaista dogmaattisuutta ja lahkolaisuutta on varottava. Vapaan ihmisen perikuvaa on jatkuvasti pidettävä silmien edessä.

Helmer Knutar oli todellinen pioneeri. Hänen aloitteestaan seurakuntia syntyi kaikkialle. Joensuussa

jumalanpalveluksia pidettiin entisessä suksitehtaassa, joka oli erään professorin perheen koti. Porissa hän niin ikään kohtasi hedelmällisen maaperän Kristiyyhteisölle, samoin Vaasassa ja Tampereella, jossa hän toimi viimeiset vuodet kuolemaansa saakka.

Toiminta Suomessa

Suomessa toimii kiinteä seurakunta Helsingissä ja Tampereella. Säännöllistä toimintaa on Lahdessa ja Tammissaarella, pienimuotoisempaa Oulussa, Turussa, Kouvolassa, Vaasassa, Porissa ja Jyväskylässä.

Seuraavat papit toimivat tai ovat toimineet lähetyksensä mukaisesti Suomessa; vuosiluku nimen jäljessä viittaa papiksi vihkimisvuoteen:

Britt Haglund (1951), Helmer Knutar (1967), Jussi Tuuri (1976), Lars-Åke Karlsson (1987), Stina Nässling (1993), Pentti Kaiponen (1997), Tuula Huhtala-Salmisto (2001), Paula Korpelainen (2008), Harri Salmisto (2011), Pekka Asikainen (2013), Anna von Druska (2013), Martti Hyry (2020), Fritjof Winkelmann (2020). Suomenkieliseen papistoon kuuluu lisäksi Jukka Kuoppamäki (1980), vaikka häntä ei ole lähetetty Suomeen. Mahdollisuuksiensa mukaan Kuoppamäki on kuitenkin auttanut tarvittaessa suomalaista papistoa.

Kirjallisuutta ja lähteitä:

Antroposofia 1923, nr. 9, Johannes Leino, toim.

Peter Selg: Menschenweihehandlung; Verlag des Ita Wegman Instituts 2016,

Muita lähteitä ovat papiston kiertokirjeet (Rundbriefe) vuosilta 1928, 1933–1934 ja 1954.

Helmer Knutar on kertonut minulle suullisesti paljon, samoin hänen puolisonsa Pirkko, jota olen haastatellut viimeksi vuoden 2000 alussa ja heidän tyttärensä Lisel Frischknecht, joka on luovuttanut paljon Kristiyyhteisön syntyyn liittyvää taustamateriaalia ja kertonut suullisesti yksityiskohtia.

Riitta Harjunen ja Ritva Hannuniemi ovat omasta puolestaan kertoneet liikkeen alkuvaiheista.

POHJAAN ASTI

Lars Karlsson, Raasepori

Maantien ojassa näen harmaan kiven. Kyyristyn, vaikka polvet eivät tahdo taipua, ja vasta nyt huomaan kiven pinnassa olevan jäkälän. Pystystä en kyennyt sen omituisia kuvioita havaitsemaan. Polvia jomottaa.

Tänä vuonna juhlimme arvollisesti Kristiyyhteisön satavuotista taivalta. Kirkkomme on pienuudestaan huolimatta löytänyt paikkansa maailmassa, elävöittänyt sitä ja avannut ihmiskunnalle uusia kristillisiä ulottuvuuksia. Entä seuraavat sata vuotta – millaisia ne mahtavatkaan olla? Mitä Kristiyyhteisö voi tuoda näkyviin, mitä muut ehkä eivät ole nähneet?

Apu ylhäältä

Ihminen on aina etsinyt voimaa, ymmärrystä, järjestystä ja lohtua ylhäältä. Taivas on näiden laatujen tyysija. Siellä Jumala hallitsee.

Maan uumeniin

Golgatalla tapahtui kaksituhatta vuotta sitten jotakin tuiki maallista. Kaupunki kujineen, sankat ihmisjoukot, paljas kukkula, puinen risti, orjantappurakruunu, kourantuntuva tuska työntävät nyt kaiken muun takalalle, ja ne pakottavat meidät laskemaan katsemme toiseen matalampaan ulottuvuuteen.

Olemme nyt vankasti maan päällä, lopulta jopa maan alla, hautakammiossa. Vasta täällä, kovassa materiassa, kuoleman valtakunnassa, tapahtuu ratkaiseva, järjestyttävä käänne: ylösnousemus.

Kristinusko alkaa alhaalta, ei ylhäältä

Kristuksen ihmisteko mahdollisti tämän. Materias-takin on nyt tullut Jumalan asuinpaikka.

Portti on auennut, meille ihmisille merkiksi. Ranskalainen uskontofilosofi Simone Weil ilmaisee asian näin:

Ei sen perusteella miten ihminen Jumalasta puhuu, vaan miten hän puhuu maisista asioista, voimme parhaiten päätellä onko hänen sielunsa käynyt Jumalrakkauden tullessa

Weilin sanat avaavat uusia, valtavia tulevaisuuden näkymiä.

Mind-body -ongelma

Länsimainen kristillisyys on viimeisen vuosisadan kuluessa supistanut uskonnon kenttää yhä enemmän vain ihmisen hyvinvointia koskeväksi asiaksi, jättäen muun luomakunnan oman onnensa nojaan.

Me olemme tottuneet tarkastelemaan ja käsittelemään aineellista maailmaa, jonka osa ruumiillisuutemmekin on, sieluttomana, manipuloitavana raaka-aineena. Jo v. 1967 amerikkalainen historioitsija Lynn White syytti kristillistä ”luomakunnan herra” -mallia luontomme asteittaisesta tuhoamisen kierteestä. Eikä syyttä: eikö uusi teknologia ole syntynyt ja lieveilmiöineen kehittynyt pääosin juuri kristinuskon läpäisemisessä maissa?

Vattukuru, Syötteen kansallispuisto. Kuva Tarja Taskinen

Tähän on herätty, ja siitä alkaen uusi ilmiö, ekoteologia, on saanut yhä enemmän jalansijaa yliopistoissamme. Silti on pakko todeta, että kaksi vuosituhatta kristillisyyttä ei ole vielä opettanut meitä suuntaamaan uskonnollinen katsemme myös maan piiriin.

Taistelua tästä uudesta ymmärryksestä käydään meidän jokaisen sielussa, mutta nyt myös pelloilla, metsissä, merissä, tehtaissa, laboratorioissa ja voimalaitoksissa, joissa ihmiset tekevät työtään aineellisuuden parissa. Edistys on toki hidasta, ja vastustus on kova, mutta yhä suurempi joukko, nuoret etunenässä, valitsevat tämän tien – joka oikeastaan on Kristuksen tie.

Kristinusko elää vielä vauvaikää

Tätä taustaa vasten voimme syystä sanoa, että

ihmiskunta on vasta ottamassa ensimmäisiä haparoivia askelia kohti kristillistä aineellisen olemassaolomme ymmärrystä. Emme me ole aina katsooneet materiaa samalla tavalla, vaikka helposti niin kuvittelemme. Niinpä näennäisen yksioikoinen ilmiö kuin kemia ei ole mikään muuttumaton käsite. Sitä on viimeisen parin vuosisadan kuluessa luonnehdittu. Näinkin vaihtelevasti:

- ”Kemia on oppi kemiallisten aineiden metamorfooseista. Sen varsinaisena kohteena ei ole olemassa oleva aine, vaan pikemminkin sen historia ja tulevaisuus.” (1859)
- ”Kemia on tiedettä materiasta (...) Se on tiede aineista, niiden rakenteesta, ominaisuuksista ja reaktioista.” (1940)
- ”Kemia on tiede, jonka avulla voimme ymmärtää ja manipuloida aineellista maailmaa molekyyliisessä ulottuvuudessa.” (1998)

Me emme voi tietää millä tavalla määritämme kemian sadan vuoden kuluttua.

Kristiyyhteisö etsijänä

Kristiyyhteisö haluaa olla mukana tämän salaperäisen linkin etsimisessä. Meillä on siihen oivalliset mahdollisuudet, ovathan kirkkomme sakramentit elimellisesti kytkeytyneet aineelliseen maailmaan ja sen prosessien herkkään tunnistamiseen.

Voisiko tästä työstä kehkeytyä Kristiyyhteisön tulevan vuosisadan paras lahja ihmiskunnalle?

Kun vaivoin pääsen taas pystyyn, maailma näyttää hieman toisenlaiselta. Jäkälän kuvioita löytyy vähän joka paikasta: puista, kallioista, rannasta. Kannatti polvistua.

URKUJEN KORJAAJAT TAMPEREELLA

Anna-Liisa Tarvainen, Tampere

Kun urkumestari Martin Poláček näki, missä kunnossa vuosia kellarissa olleet urun osat olivat, epäili hän, pystyykö niitä saamaan kuntoon. Korjaustyön jälkeen hän oli hyvin iloinen, että onnistui herättämään uudelleen henkiin tämän soittimen.

Kun Karel kävi Suomessa elokuussa 2019 hakemassa urun osia korjattavaksi Prahaan, hän lupasi, ettei leikkauta tukkaansa ennen kuin urut ovat jälleen kunnostettuina Tampereen kirkolla. Kuvassa näkyy, että lupaus piti. Koronan takia kolme vuotta kestänyt projekti päättyi, kun Karel pääsee taas takaisin kotiin ja leikkauttaa pitkäksi kasvaneen tukkansa.

Urkujen korjaajat kulkevat omalla autolla läpi Euroopan, matka kestää kolme vuorokautta kumpaakin suuntaan. Heidän suuri työnsä on arvokas lahja seurakunnalle.

Urkujen korjaajat Prahasta. Karel Dolista (soittamassa) ja urku-mestari Martin Poláček, joka myös korjaa ja hoitaa Prahan oopperan ja monien kirkkojen isoja urkuja.

Kristina Lembcke toimii Rostockissa evankelisen kirkon sairaalapastorina. Työnsä ohella hän opiskelee Kristiyyhteisön pappiseminaarissa Hampurissa. Näin hän kuvailee tietään nykyiseen ammattiin. Myös runo on hänen.

KUOLEMAN ARVOKKUUS

Kristina Lembcke, Rostock

Eräänä talvena - olin silloin kuusivuotias - isoisäni, kylän seppä, kuoli.

Hänet laitettiin komeasti suureen tupaan, joka talvisin aina jätettiin lämmittämättä. Minun annettiin olla avoimen arkun äärellä, sain hyvästellä ukkia ja lohduttaa kuolinvuoteella valvovaa isoäitiä.

Minuun vaikutti syvästi, kuinka kyläläiset halusivat tulla seppää hyvästelemään ja osoittamaan hänelle kunniaa. Tämä oli ensimmäinen kosketukseni kuoleman kanssa. Kiitän perhettäni, että antoivat minulle tämän mahdollisuuden. Ihmisten avoimuus ja luontevuus tapahtuman edessä johdattivat minut nykyiseen ammattiini.

Pastorina kohtaan usein kuoleman. Esimerkillään kyläni ikäihmiset opettivat, miten kohdata kuolevia ja vainajia kunnioituksella. Itse menetin ensimmäisen lapsemme, ja sain myös johdattaa vanhempiani viimeiselle matkalle.

Kaikki tämä on vaikuttanut minuun ja haluan antaa kokemukseni edelleen muillekin ihmisille.

MECKLENBURGIN METSÄSSÄ

Hiekan ja kesän tuoksut
vilkkaiden autoteiden tuolla puolen
vievät minut lasinkirkkaan mustikkalampareen luo
kotka liitelee
johtaa minut paikkoihin, jotka lapsenjalkani tunsivat.

Avautuvat menneisyyden ovet
likellä esivanhemmat
jalkani herkästi kuulolla.

Olen ihmeissäni.

VANDRING I MECKLENBURG

Doft av sand och sommar
bortom stökiga bilvägar
för mig till glasklar skogssjö i blåbärshavet
en örn kretsar
leder mig till platser mina barnafötter kände.

Minnets dörrar låses upp
de gamla står bredvid mig
mina fötter lyssnar

i förundran.

Käännös / översättning Lars Karlsson

NÄR MAMMA FOR TILL HIMLEN

Jutta Aminoff, Raseborg

Den sista sommaren som min mor Maja Aminoff-Enkvist levde hade hon i juni 2012 fyllt 102 år. Mest hela sitt liv hade hon varit frisk. Jag minns att hon ännu i maj sprang omkring i shorts i Noux och skötte om sina hallonplantor.

Snart var hon ändå så trött att hon måste ha hjälp hela tiden. Vi släktingar delade på arbetet, matlagning, städning, hjälp med hygien, och staden bidrog med en baderska. Mamma tyckte att hon aldrig hade blivit så effektivt skrubbad som då.

Men snart räckte hemvården inte. Hon flyttades till vårdhemmet i Grankulla. Hon var inte van vid medicin och mådde hemskt illa av alla pillren. Vi barn och barnbarn delade på besökstiderna, jag var där varje kväll. Ibland orkade hon prata, ofta sjöng jag för henne, mest blev det psalmer, för det fanns en psalmbok i rummet. Personalen var bra, men lite väl burdusa: ”nouse nyt Maija, sinun täytyy syöda!”. Men jag tror inte att det störde att de behandlade henne som ett motsträvt barn.

Så fick jag nåden att vara närvarande kvällen när hon tog steget in i himlen.

Där hon låg i sin säng märkte jag att hon såg underligt generad ut, hon vred sina händer, skruvade på sig som om hon stod inför några förnåma personer som hon borde hälsa på. Det var som om hon haft självaste presidenten framför sig, precis som den gången då presidenten gav henne en medalj en morsdag, när duktiga mödrar hedrades. Jag skämdes alltid över att hon blev så generad i sådana situationer, jag tyckte det var onödigt. Men nu anade jag att hon faktiskt såg himmelska personer. Det kändes mycket märkligt.

Så hörde jag henne otydligt mumla: ”Herren Jesus Kristus” kunde jag uppfatta. Så lyfte hon armarna uppåt (hon låg ju i sin säng) och sade högt: ”Himlen är öppen, den är öppen.” Detta sade hon ju inte åt mig, hon var knappast medveten om att jag var där. Jag förstod att jag hade bevittnat hur hon steg in i himlen.

När hon lugnat sig och såg ut som om hon hade somnat insåg jag att hon hade somnat in för alltid från denna världen. Då kom gråten. Jag gick till sköterskerummet och berättade vad jag hade fått bevittna. De förstod mig och var mycket vänliga medan jag bara grät.

Sedan for jag hem. De lovade ringa när hon verkligen kliniskt dog, också om det var mitt i natten. De ringde sedan ett par timmar senare. Jag ringde till mina syskon och berättade hur Mamma hade stigit in i himlen.

PAPISTON SUURI SYNODI KRISTIYHTEISÖN 100-VUOTISJUHLAN KUNNIAXI DORNACHISSA

Ukrainasta yksikään pappi ei päässyt paikalle. Moskovasta tuli Anna Geyer. Kysyttäessä Venäjän ja Ukrainan tilanteesta hän vastasi: – *Emme ole Venäjän tai Ukrainan palvelijoita, vaan Kristuksen, joka on ihmiskunnan henki. Ihmisen kärsimyksessä meidän tulee nähdä Kristuksen kärsimys, rajan molemmin puolin. Henkisessä maailmassa on meneillään taistelu, joka heijastuu myös maan päälle.*

Suomen papisto lähettää kaikille lämpimät terveiset.

”HYVÄ LEIRIPERHE”

Myös viime kesänä pidimme perheleirin Nakkilassa, Penttalan tilalla. Leiri alkoi maanantaina 20.6. ja päättyi 24.6., oikeana juhannuksena jumalanpalvelukseen. Ennen kotiin lähtöä saimme siis vielä kuulla Johannes Kastajan olemusta valottavat, korkeuksia hipovat rukoukset vihkitoitimuksessa kuin matkaeväinä. Porin retki Kirjurinluodolle pieneen eläintarhaan, siellä vuohien ja riikinkukon ihastelut ja jäätelön mutustelut katkaisivat sopivasti leiriohjelman. Ilmat suosivat, ja helteet alkoivat vasta leirin jälkeen.

”Leiriperheen” jäsenet muistelevat leiriä seuraavasti:

– Näin jälkikäikuna leiristä tulee voimakkaasti mieleen, kuinka hyvältä tuntui, kun pappi saarnassa/ puheessa puhutteli meitä ”hyvä leiriperhe”. Taas kerran meistä, erikäisistä ja eri elämäntilanteista tulleista yksilöistä, aika sekalaisesta seurakunnasta, muodostui neljän päivän ajaksi todellinen perheyhteisö. Jotain siitä kokemuksesta voimme kantaa mukaanamme voimavarana tulevaisuuteen (ensi kesän perheleiriä odotellen...). Kiitos kaikille leiriperheen jäsenille! T. Heli

– Kauneuden tyyssijoilla, kukkivan kesän keskellä, saimme jo toisen kerran leirytyä Nakkilaan, Ingridin ja Erkin viihtyisään perinnemaisemaan. Se oli varsin tiivistä yhteiseloja joka muotoutui päivä päivältä kehittyen, muistorikkaaksi kuvakudelmaksi. T. Jukka

– Antoisa perheleiri pienestä osallistujamäärästä huolimatta. Lasten lukumäärä yksi, yhteensä meitä oli 14. Mutta hän, Emilia, nautti täysin leiristä. Oli mieluisia tehtäviä mm. lampaiden hoitoa, munien etsimistä pesistä Laran ja Janin kanssa, ohjelman suunnittelu ja keittiövuoroihin osallistuminen jne. Päivät olivat täysiä. Uni maistuu. Kukko herätti kiekumisellaan. Jos siihen ei herännyt, niin ainakin Pekan tuttuun aamu-ottoon. Kiitos kaikille! Heljä

– Kiitos vielä kivoista lauluista leirillä, se tanssimamme laulu (oliko Masurkka?) soi aamulla mielessäni, kun heräsin. Lähdimme sitten Myryn (=koira, melkein pentu vielä) kanssa jambin tahtiin lenkille. Nautimme kesästä täällä mökillä... Kaunista kesää teillekin sinne Iittiin.

– ”Älkää mistään murehtiko, vaan kaikessa saattakaa huolenne Taivaan isän huomaan, hän pitää meistä huolen kuin taivaan lintusista.” (vapaasti Raamattua lainaan). Terveisin Kirsti

– Kokoontuimme aamuin illoin alttarin ääreen. Tunnelma oli harras ja keskittynyt, jokainen sai juoda elävän veden lähteestä, jano oli kova. Viimeisen aamun alttari, juhannusalttari oli mieleenpainuvan kaunis. Juhannusruusut kohosivat ylös molemmiin puolin alttarikynttilöitä, myös katseemme sai ravintoa. Kiitos

Lepotuokio Kirjurinluodolla

Erkki ja Ingrid, Luro ja Fanny sekä Lara ja Jan! T. Maria

– Hei vaan, perheleiri oli vaikuttava, syvälle ulottuva kokemus. Ihmisen vihkitoitimukset loivat sille hartaat, juhlat raamit ja käytännön töiden osuudet antoivat lisää orgaanista muotoa. Oma pieni alustukseni osoitautui superantoisaksi, pitkän laajan keskustelun ansiosta. Sain myös edellä mainitsemani teemaan lisää näkökohtia, joita jo olen pikkuhiljaa kehittäneessä edelleen. Kaunis KIITOS teille kaikille, ketään unohtamatta! T. Rolf

– Leirin ohjelma muodostettiin leirin alkaessa, mikä oli mahtava saavutus ja kokemus yhdessä tekemisen onnistumisesta; ohjelmaan otettiinkin sitten ensimmäisen leiripäivän suunnittelupalaverissa mukaan myös ohjelma numeroita, joista etukäteen ei tiedetty mitään. Leirin alkupalaverissa puhallettiin yhteinen liekki juhannusviikolle ja tämä liekki kantoi koko leiriviikon. Viikon iloksi kukoistivat juhannusruusut. Penttalan tila tarjosi kauniin ympäristön leirille, kiitos tilan välle! T. Martti ja Pekka

RAHASTA PUHUMINEN KRISTIYHTEISÖSSÄ

Kristiyhteisön seurakuntien jäsenet ja ystävät tietävät, että seurakuntien toiminta rahoitetaan aina vapaaehtoisilla lahjoituksilla: pappien palkat, omat ja vuokratut toimitilat, matkakulut, kulttivälineet, nuorisotoiminta, toimisto- ja pankkikulut jne. Säännölliset kuukausilahjoitukset ovat ensiarvoisen tärkeitä jatkuvien menojen suunnitelmalliseen hoitamiseen.

Seurakuntaneuvostojen on ehkä ollut vaikeaa puhua kuukausilahjoitusten tärkeydestä, mutta taloudesta puhuminen voi olla haastavaa erityisesti henkilökohtaisten sakramenttien toimitusten yhteydessä. Henkilökohtaisista sakramenteista saadut lahjoitukset eivät sisälly seurakunnan normaaliin talousarvioon. Kaste-toimituksesta tai hautaan siunaamisesta toivotaan seurakunnan tilille erillistä lahjoitusta, mutta säännölliset kuukausilahjoitukset voivat kattaa henkilökohtaisten sakramenttien toimitukset. Jos haluaa, lahjoituksen summasta voi keskustella esimerkiksi seurakuntaneuvoston edustajien kanssa. Toimituksista ei ole mitään ”palveluhinnastoa”, vaikka sellaisiakin on joskus esitellyt Kristiyhteisön seurakuntajulkaisuissa esimerkin vuoksi. Kukin maksaa aina oman harkintansa ja talustilanteensa mukaisesti.

Kaikki rahaliikenne seurakunnan kirjanpitoon

Jotta seurakunnan toiminta näkyy oikeana myös taloushallinnossa, pitää toimintaan liittyvien lahjoitusten, tuottojen ja toisaalta ostojen, kulujen tulla kirjanpitoon. Ei siis rahaliikennettä ohi kirjanpidon. – Jos esimerkiksi haluat lahjoittaa seurakunnan tilaisuuksiin alttarikukkia tai kahvipöydän tarjottavia, kerää kuitit ja anna ne seurakunnan rahainhoitajalle, joka kirjaa ne kuluksi ja samalla myös lahjoitukseksi. Jos esimerkiksi lahjoitat suoraan papille palkkion toimitusten jälkeen, muista, että pappi välittää sen seurakunnan kirjanpitoon. Näin saadaan toiminnan volyyymi kirjanpidossa näkymään kokonaan rahallisesti. Ja talous pysyy avoimena ja kaikille siitä kiinnostuneille jälkikäteen nähtävänä.

Kristiyhteisö-lehti tilattavaksi

Kristiyhteisö-lehtikin on tuotettu ja postitettu lahjoitetuilla kaksikymppisillä ja yhdyskuntaneuvoston täydennysrahoituksella. Jakelulistalla oleminen ei ole edellyttänyt lahjoituksen maksamista. Postituksessa saattaa sen takia olla monia sellaisia, jotka ovat lehden joskus halunneet, mutta eivät enää ole siitä kiinnostuneita. Lehti muuttuu ensi vuonna normaalisti tilattavaksi, ja jakelulistalta poistetaan ne henkilöt, jotka eivät tilausmaksulla osoita kiinnostustaan.

LEHTEMME MAAILMALLA

Kristiyhteisö-lehteä luetaan muuallakin kuin Suomessa. Sähköinen versio lähetetään mm. kaikkiin Pohjoismaihin, Baltian maihin, Italiaan, Sveitsiin, Saksaan, Ukrainaan, Tšekkiin, Venäjälle, Ranskaan, Britanniaan ja Yhdysvaltoihin. Kristiyhteisön johto ja kaikki kolme seminaaria saavat myös kappaleensa.

Tässä tervehdys Tallinnan seurakunnasta:

Hei Lasse,

Suuret kiitokset Kristiyhteisö lehtesta! Varmuuden vuoksi kysyn, että jos ihmiset haluat hieman tukea lehden ilmestymistä, mihin he voivat lähettää rahaa?

*Terveisin,
Kristjan*

Tere Kristjan,

suurepärase, et meie ajakiri on leidnud lugejaid Eestis ka. Palun, kirjutage meile mõnikõrd, teie mõtted ja teod on ka meile huvitavad!

*Tervitus
Lars Karlsson*

Kui soovid meie ajakirja toetada:

Kristiyhteisö konto FI38 1523 3000 0026 83, BIC NDEAFIHH

Märke: Kristiyhteisö-lehti

SUOMEN KRISTIYHTEISÖN SYYSKOKOUS HELSINGISSÄ

Suomen Kristiyhteisön kevätkokous pidettiin 23.4.2022 Sylvia-kodissa Lahdessa. Nyt kutsumme syyskokoukseen **26. marraskuuta 2022 klo 12** Helsinkiin.

On suuri ilo, että Helsingin seurakunta pääsi uuden kirkkotilan hankinnasta niin pitkälle, että Merimiehenkadun huoneiston osto on onnistunut ja muutostyöt ovat käynnissä. Jos kaikki menee hyvin, kirkkotila tulee valmiiksi joulukuun alussa. Jos 26.11. tila ei olisi vielä valmis, kokoonnumme jossain toisessa tilassa sen läheisyydessä.

Syyskokouksessa käsitellään ensisijaisesti lakimääräiset asiat: toimintasuunnitelma ja talousarvio 2023 ja vaalit. Mutta kaikki suunnitelmat riippuvat siitä, mitä me, Kristiyhteisön jäsenet, haluamme. Siitä tullaan keskustelemaan. Tärkeä ensi vuoden projekti tulee olemaan yhdyskuntajärjestyksen uusiminen. Voimme katsoa ja yhdessä suunnitella tulevia tapahtumia. Tuokaa mukaan ehdotuksia, ideoita tulevaisuuden kehitysaskeleisiin. Samalla etsimme aktiivisia jäseniä, jotka ovat valmiita osallistumaan yhdyskuntaneuvoston tehtäviin. Hans Hasler, joka toimi neljännen vuoden puheenjohtajana ei ole enää käytettävissä.

Syyskokouksen esityslista, toimintasuunnitelma ja talousarvio ovat näkyvissä Kristiyhteisön nettisivun intranetissa viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta.

Tervetuloa syyskokoukseen!

Hans Hasler, yhdyskuntaneuvoston puheenjohtaja

Kirkkojen osoitteet

Helsinki: Jollaksentie 54 B, 00850 Helsinki
Tampere: Näsilinnankatu 38 F, 33200 TAMPERE

Papit

TUULA HUHTALA-SALMISTO, Ekenäs
0400-809896, tuula.huhtala-salmisto@kristiyhteiso.fi

HARRI SALMISTO, Ekenäs
0400-388419, harrisalmisto@gmail.com

FRITJOF WINKELMANN, Helsinki
040 021 4245, fritjof.winkelmänn@kristiyhteiso.fi

PAULA KORPELAINEN, Vesilahti
0400-699207, paula.korpelainen@kristiyhteiso.fi

MARTTI HYRY, Tampere
050 323 9590, marttiahyry@gmail.com

Eläkkeellä

PEKKA ASIKAINEN, Iitti
050-5586428, jpekkaasikainen48@gmail.com

LARS KARLSSON, Karis
0400-852 335, karlsson09@hotmail.com

Kristiyhteisö-lehti

Vuodesta 1980 - Ilmestyy neljä kertaa vuodessa

Osoitteenmuutokset ja tilaukset: toimitus@kristiyhteiso.fi
Seuraavaan numeroon tuleva aineisto jätettävä toimitukselle 28.11.2022 mennessä

Julkaisija Suomen Kristiyhteisö

Päätoimittaja Lars Karlsson, 0400-852 335, karlsson09@hotmail.com
Toimituskunta Paula Korpelainen, Tarja Taskinen ja Riitta Niskanen, taitto Katri Vuori

Kirjoittajat vastaavat itse kirjoitustensa sisällöstä
Painopaikka: KTMP Group, Vaasa
ISSN 2323-9670

